

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ
ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ
УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”
(відповідно до вимог ECTS)**

для студентів IV курсу

Харків 2012

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Господарське право» (відповідно до вимог ECTS) для студентів IV курсу / Уклад. Д.В.Задихайло Ю.Є. Атаманова, Р.П. Бойчук та ін. – Харків: Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2012. — с.

У к л а д а ч і: Д.В. Задихайло,
Ю.Є. Атаманова,
Р.П. Бойчук,
С.В. Глібко,
К.О. Кочергіна,
О.В. Бринцев,
В.С. Мілаш,
В.М. Пашков,
Д.І. Погрібний,
І.А. Селіванова,
І.Б. Чайкін,
О.В. Шевердіна.

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою академії (протокол №
від)*

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”
(відповідно до вимог ECTS)**

для студентів IV курсу

Укладачі: Задихайло Дмитро Вігольдович
Атаманова Юлія Євгенівна
Бойчук Роман Петрович
Глібко Сергій Васильович
Кочергіна Катерина Олександрівна
Бринцев Олексій Васильович
Мілаш Вікторія Сергіївна
Пашков Віталій Михайлович
Погрібний Дмитро Ігоревич
Селіванова Ірина Анатоліївна
Чайкін Ігор Борисович
Шевердіна Олена Валентинівна

Відповідальний за випуск Д.В. Задихайло

План _____, поз. _____, дод. _____
Підп. до друку _____. Формат _____. Папір друк. № ____
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. _____. Облік. _____ вид. арк. _____. Вид № _____.
Тираж _____ прим. Зам. № _____. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»
61024, Харків, вул. Пушкінська, 77

Друкарня
Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»
61024, Харків, вул. Пушкінська, 77

1. ВСТУП

Складність правового регулювання сфери господарювання зумовлена динамізмом та необхідністю приведення господарського законодавства у відповідність з практичними потребами суспільного господарського порядку в економічній системі України. Це, в свою чергу, підвищує вимоги до майбутніх фахівців з правознавства щодо знань господарського права та практичних навичок застосування норм господарського законодавства у правозастосовчій практиці.

Навчальна дисципліна „Господарське право” передбачає вивчення студентами основних правових інститутів з господарського права, спираючись на вже одержані знання на попередніх курсах. Оволодіння знаннями відбувається у формі лекцій, практичних занять, індивідуальних і групових консультацій для студентів, виконання студентами самостійних завдань, а також науково-дослідницької роботи студентів.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- **знати:** предмет, метод і систему господарського права; основні проблеми науки господарського права; суб'єктів господарювання; організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності; правову характеристику корпоративних відносин; основні принципи господарської діяльності; майнову основу господарювання; господарські зобов'язання; відповідальність за правопорушення в сфері господарювання; засоби державного регулювання господарської діяльності; особливості правового регулювання в окремих сферах господарювання, зокрема: в торгівельній діяльності; в банківській сфері, в зовнішньоекономічній діяльності, інвестиційній сфері, на ринку цінних паперів, в сфері страхування, в інноваційній діяльності.

- **вміти:** використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини у сфері господарювання; аналізувати та коментувати відповідні нормативні положення; прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері; логічно викладати матеріал та аргументовано доводити свою думку на практичних заняттях; користуватися сучасною науковою та спеціальною літературою, іншими інформаційними джерелами.

Вивчення правових засад господарської діяльності сприятиме формуванню у майбутніх спеціалістів навичок щодо використання отриманих знань у практичній діяльності та дасть змогу вирішити завдання стосовно юридичної підготовки фахівців з господарського права.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	У тому числі			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА					
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I					
1.	Господарське право та господарські правовідносини. Господарська діяльність та її ознаки	2	2	2	
2.	Суб'єкти господарювання: загальна характеристика. Організаційно-правові форми.	2	2	2	
3.	Утворення суб'єкта господарювання. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарювання.	2	2	2	
4.	Правове регулювання корпоративних відносин.	4	2	4	2
5.	Майнова основа господарювання	2	2	2	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II					
6.	Господарські зобов'язання. Правове регулювання господарсько-договірних відносин.	2	2	2	2
7.	Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання	2	2	4	
8.	Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.	4	2	4	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III					
9.	Державне регулювання господарської діяльності. Державна регуляторна політика. Засоби державного регулювання. Контроль за здійсненням господарської діяльності.	2	2	2	
10.	Ліцензування господарської діяльності	2	-	2	
11.	Стандартизація, технічне регулювання, сертифікація. Правове регулювання цін та ціноутворення.	2	-	2	
12.	Правове регулювання захисту економічної конкуренції	2	2	2	2
13.	Спеціальні правові режими	2	-	2	

	господарювання				
	<u>Всього годин за VII семестр</u>	<u>30</u>	<u>20</u>	<u>32</u>	<u>8</u>
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА					
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ IV					
14.	Правове регулювання торговельної діяльності та комерційне посередництво	4	2	2	
15.	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності	4	4	2	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ V					
16.	Правове регулювання ринків фінансових послуг	4	2	2	
17.	Правове регулювання банківської діяльності	8	4	4	2
18.	Правове регулювання страхової діяльності	2	-	2	
19.	Правове регулювання ринку цінних паперів	2	-	2	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ VI					
20.	Правове регулювання інвестиційної діяльності	4	2	2	2
21.	Правові засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.	2	2	2	
	<u>Всього годин за VIII семестр</u>	<u>30</u>	<u>16</u>	<u>18</u>	<u>8</u>
<i>Всього годин за рік</i>		<i>60</i>	<i>36</i>	<i>50</i>	<i>16</i>

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Національного
університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»
(протокол № від)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Господарське право та господарські правовідносини. Господарська діяльність та її ознаки.

Поняття господарського права України. Предмет та метод господарського права України.

Поняття, ознаки та види господарських відносин. Учасники відносин у сфері господарювання.

Основні принципи правового регулювання господарських відносин. Система господарського законодавства України.

Поняття та види господарської діяльності. Основні кваліфікуючі ознаки господарської діяльності. Господарська комерційна діяльність (підприємницька діяльність). Некомерційна господарська діяльність. Відмежування господарської діяльності від господарського забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів. Заборони та обмеження на здійснення підприємницької діяльності.

2. Суб'єкти господарювання: загальна характеристика. Організаційно-правові форми.

Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання. Організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності.

Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.

Підприємство та його різновиди. Характеристика та правовий статус державних та комунальних унітарних підприємств. Підприємства колективної форми власності. Приватні підприємства.

Утворення суб'єктів господарювання, правові підстави. Ліквідація, реорганізація суб'єктів господарювання.

Управління господарською організацією, система органів, порядок формування, компетенція.

Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарювання. Державний реєстратор.

Процедура реєстрації припинення юридичних осіб та припинення підприємницької діяльності фізичних осіб - підприємцями.

3. Правове регулювання корпоративних відносин.

Основні положення законодавства України про корпоративні відносини та господарські товариства.

Поняття та види господарських товариств. Особливості правового статусу акціонерного товариства. Публічні та приватні акціонерні товариства. Правовий статус

товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Особливості правового статусу повного та командитного товариств.

4. Інші види організаційно-правових форм суб'єктів господарювання.

Поняття та види кооперативів. Правове положення виробничих кооперативів. Господарські об'єднання (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни) Холдингові компанії.

5. Майнова основа господарювання.

Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління .

Майно суб'єктів господарювання та джерела його формування. Майновий стан та облік майна суб'єкта господарювання. Оцінка майна та майнових прав.

Використання прав інтелектуальної власності у сфері господарювання.

6. Господарські зобов'язання. Правове регулювання господарсько-договірних відносин.

Поняття та види господарських зобов'язань. Підстави виникнення господарських зобов'язань. Загальні умови виконання господарських зобов'язань. Підстави припинення господарських зобов'язань.

Поняття господарського договору. Істотні умови господарських договорів. Загальний порядок укладення господарських договорів. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.. Підстави та наслідки визнання господарського договору недійсним, неукладеним.

Правові особливості публічного, попереднього договору та договору приєднання. Відмежування попереднього договору від меморандуму про взаєморозуміння та протоколу про наміри.

Особливості укладення договорів за конкурсом, на аукціоні (публічних торгах), на біржах, за державним замовленням. Укладення господарських договорів за рішенням суду.

7. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

Поняття та ознаки відповідальності в господарському праві.

Види господарсько-правової відповідальності. Строки застосування господарсько-правової відповідальності.

Функції господарсько-правової відповідальності та її підстави.

Поняття та види санкцій. Відшкодування збитків, завданих невиконанням (неналежним виконанням) господарського договору.

Штрафні санкції за порушення господарських зобов'язань. Оперативно-господарські санкції та порядок їх застосування. Види адміністративно-господарських санкцій.

8. Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.

Загальні положення процедури банкрутства. Поняття неплатоспроможності і банкрутства. Учасники справи про банкрутство.

Проведення у справі про банкрутство. Судові процедури у справі про банкрутство.

Розпорядження майном боржника, санація, мирова угода, ліквідація.

Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності.

Захист інтересів кредиторів в процедурі банкрутства.

9. Державне регулювання господарської діяльності. Державна регуляторна політика. Засоби державного регулювання. Контроль за здійсненням господарської діяльності.

Поняття та призначення державного регулювання економіки. Засоби державного регулювання господарської діяльності.

Ліцензування господарської діяльності: порядок видачі, переоформлення та анулювання ліцензій. Патентування деяких видів господарської діяльності.

Стандартизація, технічне регулювання, сертифікація. Оцінка та підтвердження відповідності як засоби державного регулювання щодо забезпечення якості продукції.

Правове регулювання цін та ціноутворення. Правові джерела регулювання ціноутворення в Україні. Види цін та тарифів, порядок їх встановлення. Відповідальність за порушення законодавства про ціни.

Державна підтримка малого підприємництва.

Державна регуляторна політика.

Контроль за здійсненням господарської діяльності. Порядок проведення перевірок суб'єктів господарської діяльності.

10. Правове регулювання захисту економічної конкуренції.

Поняття економічної конкуренції. Правопорушення у сфері конкуренції.

Система органів, що здійснюють захист економічної конкуренції. Правовий статус та повноваження Антимонопольного комітету України

Антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. Монопольне (домінуюче) положення на ринку. Зловживання монопольним становищем на ринку. Концентрація суб'єктів господарювання. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення. Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Порушення прав на об'єкти промислової власності в процесі недобросовісної конкуренції.

Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства України.

Поняття природних монополій та суміжних ринків.

11. Спеціальні правові режими господарювання.

Правові режими в окремих секторах економіки, на ринках окремих товарів та послуг. Засоби державного регулювання в галузях господарської діяльності, літакобудування, суднобудування, сільському господарстві, виробництві автомобілів тощо.

Спеціальні (вільні) економічні зони. Суб'єкти вільної економічної зони (ВЕЗ). Зміст спеціальних режимів вільної економічної зони (ВЕЗ). Договір на реалізацію інвестиційного проекту. Адміністрація вільної економічної зони (ВЕЗ) та її компетенція.

Території з пріоритетним розвитком. Особливості правового режиму господарської діяльності. Державно-приватне партнерство як форма спеціального режиму господарювання. Технологічні парки. Порядок здійснення господарської діяльності у надзвичайних умовах.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

12. Правове регулювання торговельної діяльності та комерційне посередництво.

Торговельна діяльність як різновид господарської діяльності. Види торговельної діяльності. Поняття товару та особливості правового режиму обігу окремих його видів.

Організаційні форми торговельної діяльності. Ліцензування та патентування торговельної діяльності. Порядок заняття торговельною діяльністю та правила торговельного обслуговування населення.

Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій та товарно-касових книг.

Правове регулювання деяких видів посередницько-торговельної діяльності: поставка, енергопостачання, оренда майна, лізинг.

13. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Правова природа зовнішньоекономічних відносин. Зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту. Особливості змісту зовнішньоекономічного контракту. Право країни, що визначає права та обов'язки сторін.

Базисні умови поставок. Правові звичаї міжнародної торгівлі. Платіжні умови та джерела їх регулювання. Захисні застереження. Арбітражне застереження. Порядок розгляду справ інститутами міжнародного комерційного арбітражу.

Договір міжнародної купівлі-продажу товарів.

Угоди з давальницькою сировиною. Франчайзингові та ліцензійні зовнішньоекономічні угоди.

Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах членства України в СОТ. Ліцензування та квотування зовнішньоекономічної діяльності.

14. Правове регулювання ринків фінансових послуг.

Поняття та види фінансових послуг. Фінансова операція та її ознаки.

Поняття ринків фінансових послуг. Їх правове регулювання.

Функції та компетенція Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Інші регулятори ринку.

Коло суб'єктів, що мають право надавати фінансові послуги. Реєстрація та ліцензування діяльності фінансових установ.

Заходи впливу, що застосовуються у разі порушення законодавства, що регулює діяльність з надання фінансових послуг.

Законодавчі засади запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Система та суб'єкти фінансового моніторингу.

15. Правове регулювання банківської діяльності.

Поняття банківської системи України, її структура.

Національний банк України: функції та повноваження. Індикативне та адміністративне регулювання банківської діяльності.

Система банківських операцій (послуг), їх регулювання.

Банківські рахунки та їх види. Порядок відкриття та закриття банківських рахунків, права і обов'язки сторін по договору банківського рахунку.

Правові основи безготівкових розрахунків в народному господарстві. Розрахунково-касове обслуговування та його зміст.

Кредитні операції банків. Види банківського кредиту (банківської позики).

Депозитні операції банків. Інші операції банків.

16. Правове регулювання страхової діяльності.

Поняття страхової діяльності. Суб'єкти ринку страхових послуг. Правове регулювання страхової діяльності в Україні. Компетенція уповноваженого органу у сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності. Контроль та нагляд за здійсненням страхової діяльності.

17. Правове регулювання ринку цінних паперів.

Законодавство про цінні папери та фондовий ринок. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори. Форми державного регулювання фондового ринку. Облік права власності на цінні папери. Національна депозитарна система. Правове регулювання розміщення цінних паперів (емісія).

Види професійної діяльності з торгівлі цінними паперами. Організатори торгівлі.

18. Правове регулювання інвестиційної діяльності.

Інвестиційна політика держави. Поняття та ознаки інвестиційної діяльності. Її співвідношення з підприємницькою та господарською діяльністю.

Поняття, ознаки та класифікація інвестицій. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація та види інвестиційних договорів. Інвестиційні договори з особливим суб'єктним складом (концесійні угоди, угоди про розподіл продукції).

Поняття спільного інвестування та його інститутів. Класифікація інститутів спільного інвестування та їх особливості. Форми та засоби державного регулювання ІСІ.

Правове регулювання іноземного інвестування. Правовий режим іноземних інвестицій. Правовий статус підприємств з іноземними інвестиціями, порядок створення та особливості їх діяльності.

Інвестування резидентами України за межами України.

Державне регулювання інвестиційної діяльності: засоби та механізми реалізації. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, захист інвестицій та охорона прав інвесторів.

19. Правові засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.

Поняття, ознаки та напрямки інноваційної діяльності. Правові форми реалізації інноваційної політики держави. Перехід до інноваційної моделі економічного розвитку. Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України. Система засобів державного регулювання інноваційної діяльності.

Об'єкти інноваційної діяльності: інновації, інноваційна розробка, інноваційний продукт, інноваційна продукція. Технологія як об'єкт інноваційного права. Правове

регулювання трансферу технологій. Співвідношення інновацій з об'єктами інтелектуальної (промислової) власності. Суб'єкти інноваційної діяльності та особливості реалізації ними інноваційних проектів.

Правові форми комерціалізації інноваційних продуктів: договори на створення та реалізацію науково-технічної продукції, договори передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності, ліцензійні договори, передача майнових прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності як вкладів до статутних фондів (капіталів) створюваних суб'єктами господарювання – юридичними особами.

Спеціальні суб'єкти інноваційного ринку: технопарки, наукові парки, технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-дослідні установи, венчурні фірми.

СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28.06.96р. // Відом. Верхов. Ради України - 1996- N 30 (23.07.96)- ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.03р. // Офіц .вісн. України. – 2003.- №11 – ст. 461.
3. Господарський кодекс України від 16.01.03р. // Там же. – 2003.- №11 – ст. 462.
4. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 2-е вид; змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
5. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.
6. Хозяйственный кодекс Украины: научно-практический комментарий / под общ. ред. А.Г. Бобкова. – Х.: Издатель СПД ФЛ Вапнярчук, 2008. – 1296 с.
7. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар/За ред.. Коссака В.М. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 672 с.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Господарське право та господарські правовідносини. Господарська діяльність та її ознаки.

ПЛАН

1. Поняття, мета та метод господарського права України.
2. Поняття, ознаки та види господарських відносин. Розмежування господарських відносин з іншими видами відносин.
3. Загальна характеристика правового статусу учасників відносин у сфері господарювання.
4. Основні засади (принципи) правового регулювання господарських відносин та їх значення в механізмі господарсько-правового регулювання.
5. Система господарського законодавства України. Правовий господарський порядок. Кодифікація господарського законодавства, його розвиток та модернізація.
6. Поняття, види та кваліфікуючі ознаки господарської діяльності.
7. Поняття господарського забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів.
8. Заборони та обмеження на здійснення підприємницької діяльності.

Завдання

1. Наприкінці вересня 2011 р. товариство з обмеженою відповідальністю «Агат» звернулось до господарського суду з позовом про усунення перешкод в користуванні земельною ділянкою та її повернення.

Позивач є користувачем земельної ділянки площею 178,3 м² відповідно до укладеного між ним та виконавчим комітетом Донецької міської ради договору оренди, та власником розташованих на ній об'єктів торговельної мережі. У серпні 2011 р. позивач уклав з приватним підприємством «Простір» договір купівлі-продажу одного із об'єктів торговельної мережі (торговельного павільйону), який розташований на зазначеній земельній ділянці. У договорі оренди земельної ділянки, укладеної між позивачем та виконавчим комітетом Донецької міської ради безпосередньо не передбачено можливість переходу права користування земельною ділянкою (її окремою частиною) до третіх осіб. Проте, приватне підприємство «Простір» не звільняє земельну ділянку від належного йому майна і продовжує користуватись нею, у зв'язку із чим позивач, посилаючись на ст. 27 ЗУ «Про оренду землі», просить суд зобов'язати відповідача усунути перешкоди у користуванні земельною ділянкою, звільнивши її від проданої ним відповідачу споруди (торговельного павільйону).

Чи підлягає означений позов задоволенню? На підставі яких норм чинного законодавства (норм якої галузевої належності) має бути вирішений даний спір? Обґрунтуйте свою відповідь.

2. У березні 2011 р. приватне підприємство «А» звернулось до господарського суду з позовом про визнання недійсним рішення органу місцевого самоврядування (місцевої ради) про результати проведення конкурсу на надання житлово-комунальних послуг

(вивезення побутових відходів) у житлових будинках, що розташовані за адресою: м. К., вул. Н-ська, 12, та належать до державного житлового фонду.

Про проведення конкурсу на надання житлово-комунальних послуг (з вивезення побутових відходів) у житлових будинках, що розташовані за адресою: м. К., вул. Н-ська, 12, позивач дізнався у засобах масової інформації, та своєчасно подав до конкурсної комісії, сформованої органом місцевого самоврядування, свою конкурсну пропозицію. У конкурсі прийняв участь тільки один позивач, конкурсну пропозицію якого було відхилено на тій підставі, що він не належав до підприємств державного, або комунального секторів економіки. А оскільки до органу місцевого самоврядування не поступило інших конкурсних пропозицій, він прийняв рішення про визнання конкурсу таким, що не відбувся.

Чи підвідомчий господарському суду означений спір ?

Яке рішення за даною справою має постановити компетентний суд?

Надайти правову кваліфікацію відносинам, що виникли між приватним підприємством «А» та органом місцевого самоврядування. Хто є суб'єктами організаційно-господарських повноважень, та які фактичні підстави виникнення означених повноважень ?

3. Суб'єкт підприємницької діяльності – громадянин Підзєга О.К. з 1 серпня 2005 року не сплачував плату за комунальні послуги (за утримання свого житлового помешкання), і на 31 березня 2010 р. сума заборгованості з квартирної плати становила 6490 грн. Житлово-комунальне підприємство «В» запропонувало громадянину Підзєгі О.К. укласти договір про реструктуризацію заборгованості згідно до ЗУ «Про реструктуризацію заборгованості з квартирної плати, плати за житлово-комунальні послуги, спожиті газ та електроенергію» від 20 лютого 2003 р. Відповідно до укладеного 2 квітня 2010 року договору про реструктуризацію заборгованості, громадянин Підзєга О.К. зобов'язався протягом 50 місяців погасити заборгованість за комунальні послуги, що виникла з 1 серпня 2005 року.

7 квітня 2010 р. громадянин Підзєга О.К. звернувся до господарського суду з позовом про визнання договору про реструктуризацію заборгованості недійсним як такого, що укладено під впливом обману. Свої позовні вимоги позивач мотивував тим, що житлово-комунальне підприємство «В» навмисно не повідомило йому про вплив на момент укладення спірного договору строку позовної давності на зтягнення у судовому порядку заборгованості за період з 1 серпня 2005 р. – 2 квітня 2007 р. Утім, за спірним договором позивача зобов'язався сплатити житлово-комунальному підприємству «В» усю суму заборгованості.

Яка галузева природа договірних відносин, що виникли між суб'єктом підприємницької діяльності – громадянином Підзєгою О.К. та житлово-комунальним підприємством «Ж»? Якому суду підвідомчий даний спір? Яке рішення має постановити компетентний суд ?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

4. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України 2-е видання, перероблене і доповнене. За заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 456 с.

5. Хозяйственный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Харьков: Издатель ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Література:

1. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: У 2х ч. – Ч.2. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

2. Віхров О.П. Організаційно-господарські правовідносини: Монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 512 с.

3. Вінник О. М. Господарське право: Навч. посіб. // 2-ге вид., змін. та доп. – К.: Правова єдність, 2009. – 766 с.

4. Щербина В.С. Господарське право: Підручник // 4-те вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 640 с.

5. Господарське право: Підручник // О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, А.В. Смітюх та ін.; За ред. О.П. Подцерковного. – Х.: Одіссей, 2010. – 424 с.

6. Збірник нормативно-правових актів (Господарське законодавство України: Зб. нормат. актів / Упоряд. В.С. Мілаш. – Харків: Право, 2009. – 720 с.

Тема 2. Суб'єкти господарювання: загальна характеристика. Організаційно-правові форми.

ПЛАН

1. Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання.
2. Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.
3. Господарські організації. Підприємство та його різновиди. Характеристика та правовий статус державних та комунальних унітарних підприємств. Підприємства колективної власності. Приватні підприємства.
4. Правові підстави утворення суб'єктів господарювання. Припинення (ліквідація та реорганізація) суб'єктів господарювання.
5. Управління господарською організацією, система органів, порядок формування, компетенція.

Завдання

1. В грудні 2005 року державний реєстратор відмовив у реєстрації в якості фізичних осіб – підприємців: 17-річному громадянину України, 25-річному громадянину Німеччини та 18-річній особі без громадянства, посилаючись на те, що згідно чинного законодавства України ці особи не вправі займатись підприємницькою діяльністю.

Чи правомірні дії державного реєстратора?

2. Прокурор звернувся до суду із позовом про визнання недійсною державної реєстрації підприємства з іноземними інвестиціями у формі товариства з обмеженою відповідальністю через допущені при його створенні порушення, які не можна усунути. Засновниками підприємства були наступні особи: особа без громадянства, 15-річний громадянин України, Казенне підприємство, Споживчий кооператив та Благодійний фонд. В якості підстав позову прокурор вказував - згідно чинного законодавства всі зазначені вище особи не вправі виступати засновниками господарських товариств; неможливим є

створення підприємства з іноземними інвестиціями без участі іноземних фізичних або юридичних осіб.

Чи правомірні вимоги прокурора? Якими мають бути наступні дії прокуратури у випадку задоволення позову? Як мають діяти засновники підприємства, якщо вони зацікавлені в збереженні підприємства?

3. Громадянин Іванов є фізичною особою - підприємцем. Також Іванов є засновником приватного підприємства. При стягненні боргів з ФОП Іванова його ділові партнери – кредитори виявили, що майна, яке використовувалось ним у підприємницькій діяльності, недостатньо для задоволення їхніх вимог. У зв'язку з цим вони вирішили звернути стягнення на особисте майно гр. Іванова, нерухоме майно зареєстроване на ім'я його дружини, а також на грошові кошти, які знаходяться на поточному рахунку приватного підприємства, засновником якого є Іванов.

Чи підлягають задоволенню вимоги кредиторів?

4. До адвоката із запитом звернувся іноземний громадянин, в якому просив надати юридичні консультації з питань організації бізнесу в Україні. Іноземця, зокрема, цікавило, в якій організаційно-правовій формі слід створити юридичну особу, щоб вона відповідала наступним вимогам:

Мета – отримання прибутку;

Предмет діяльності – торгівля цінними паперами або послуги у сфері страхування та накопичувального пенсійного забезпечення;

Учасники – фізичні та юридичні особи резиденти та нерезиденти;

Можливість концентрації капіталу у значних розмірах;

Управління – всіма його учасниками;

Підвищений рівень забезпеченості вимог кредиторів.

Підготуйте письмову юридичну консультацію з цих питань.

5. У ТОВ два учасники, кожний з яких володіє 50 відсотками в статутному капіталі. Один із засновників подав державному реєстратору нотаріально засвідчену заяву про вихід зі складу учасників товариства, а потім висунув вимогу до товариства про негайну видачу йому його частки в майні і у прибутку товариства.

Чи правомірна така вимога? В якому порядку і в які строки проводяться розрахунки з учасником, який вибув із товариства з обмеженою відповідальністю? Як можна вирішити спір?

6. Громадянин Франції, перебуваючи на території України, уклав з юридичною фірмою договір про надання послуг щодо супроводження державної реєстрації створеного ним товариства з обмеженою відповідальністю. В грудні 2009 року документи було підготовлено та нотаріально посвідчено, відкрито тимчасовий поточний рахунок. В січні 2010 року засновник перерахував грошові кошти на тимчасовий поточний рахунок і юристи з необхідним пакетом документів звернулися до державного реєстратора з проханням зареєструвати ТОВ, створене іноземцем. Однак, державний реєстратор відмовив в проведенні реєстрації, посилаючись на те, що статутний капітал ТОВ визначався, виходячи з мінімальної заробітної плати, що діяла в грудні 2009 року. Однак, з 1 січня 2010 року мінімальна заробітна плата була підвищена, в зв'язку з чим реєстратор запропонував привести розмір статутного фонду ТОВ у відповідність з новими вимогами.

Чи правомірна відмова державного реєстратора? (3-я тема)

7. У 1992 р. було створено і зареєстроване у встановленому порядку “Мале колективне сільськогосподарське підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю “Колгосп “Червоний Жовтень”.

У квітні 2011р. у підприємства виникла необхідність внести зміни до статуту підприємства, в зв'язку з чим відповідні документи були подані державному реєстратору для їх реєстрації. Однак, державний реєстратор відмовив в прийомі документів.

При цьому відмова була усно мотивована тим, що для проведення реєстрації змін необхідно привести статут підприємства у відповідність до чинного законодавства, а саме: збільшити статутний капітал, оскільки відповідно збільшився мінімальний розмір заробітної плати;

виключити з найменування підприємства посилання на "колгосп" тому, що чинним законодавством не передбачено такої організаційно-правової форми, та посилання на "колективне сільськогосподарське підприємство" оскільки не можна об'єднувати в найменуванні посилання на дві різні організаційно-правові форми (КСП та ТОВ).

перейменувати "Мале підприємство" в "Спільне підприємство з іноземними інвестиціями", оскільки серед нових учасників ТОВ є громадянин Німеччини.

Чи відповідають чинному законодавству вимоги державного реєстратора?

8. В січні 2004 року директор Підприємства звернувся в Харківське обласне управління статистики з заявою про виключення Підприємства з Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України.

В якості підстави для цього надав постанову Господарського суду про визнання Підприємства банкрутом.

Підготуйте відповідь органа статистики.

9. Один з учасників товариства відступив свою частку іншому учаснику. Документи про реєстрацію цих змін в установчих документах товариства були надані державному реєстратору лише рік потому. Державний реєстратор відмовив у реєстрації змін в установчих документах, посилаючись на те що зміни подані із пропуском строку.

Чи правомірні дії реєстратора? Протягом якого часу зміни до установчих документів повинні були бути подані на реєстрацію? Які наслідки пропуску цього строку? З якого моменту другий учасник вважається таким, що набув прав на частку першого учасника? Чи може перший учасник скасувати передачу своєї частки другому учаснику до реєстрації відповідних змін? (до 3-ьої теми)

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.96р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1996. – N 30 (23.07.96) - Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.03р. // Офіц. вісн. України. – 2003. - №11 – Ст. 461.

4. Господарський кодекс України від 16.01.03р. // Офіц. вісн. України. – 2003. - №11 – Ст. 462.

5. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91р. // ВВС УРСР. - 1991. №49 - Ст.68.

6. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.92р. // Відом. Верхов. Ради України.- 1992. - №30. - Ст. 414.

7. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.97р. // Там же. - 1997. – № 39. – Ст. 261.

8. Про кооперацію: Закон України від 10.07.03р. // Офіц. вісн. України. - 2003.- № 33.- Ст. 1774.

9. Про колективні сільськогосподарські підприємства: Закон України від 14.02.92р. // Відом. Верхов. Ради України.- 1992. - №20. - Ст. 272.

10. Про приватизацію державного майна: Закон України від 04.03.92р. // Відом. Верхов. Ради України.- 1992.- №24. - Ст.348.

11. Про приватизацію майна невеликих державних підприємств (малу приватизацію) : Закон України від 06.03.92р. // Відом. Верхов. Ради України.- 1992.- №24.- Ст. 350.
12. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10.04.92р. // Відом. Верхов. Ради України.- 1992.- №30.- Ст. 416.
13. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.03р. // Офіц. вісн. України - 2003.- № 25 (04.07.2003), - Ст. 1172
14. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.05 р. // Офіц. вісн. України – 2005.- № 29 (05.08.2005). - Ст. 1694
15. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. // Голос України № 199 від 25.10.2011 р.

Література:

1. Вінник О.М. Господарські товариства і виробничі кооперативи: правове становище - К.:Знання.- 1998.-308 с.
2. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие.- Харьков: фирма "Эспада", 2001, 288с.
3. Кочергина Е.А. Содержание организационно - правовых форм предпринимательских обществ: интересы, функции, правовые средства. - Харьков.: "Основа".- 2005.- 233с.
4. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій. – К. Атака, 2004. – 624 с.
5. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

Тема 3. Правове регулювання корпоративних відносин.

. План.

1. Визначення та предмет корпоративного права, його місце в системі права України.
2. Поняття та правові ознаки господарських товариств, як корпоративних підприємств. Класифікація господарських товариств.
3. Особливості правового статусу акціонерного товариства (у порівнянні з іншими формами господарських товариств).
4. Правовий статус товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю.
5. Особливості правового статусу повного та командитного товариств.

Завдання

1. В Товаристві з обмеженою відповідальністю «Риел Істейт» є два учасники Дубовий і Мануйло, кожний з яких володіє часткою 50% статутного капіталу. Через кілька років роботи товариства учасник товариства Дубовий запідозрив, що другий учасник Мануйло, який по сумісництву є директором товариства, перекручує інформацію про фінансово-господарську діяльність товариства, навмисно створюючи враження його збитковості. Насправді всі доходи від використання майна товариства переводяться ним на рахунки афілійованих з Мануйло осіб шляхом укладення угод на завідомо невігідних для ТОВ «Риел Істейт» умовах.

Дубовий звернувся до Мануйло з вимогою про проведення загальних зборів товариства, на порядок денний яких запропонував винести питання про звільнення Мануйло з посади директора. Мануйло з'явився на загальні збори і проголосував проти свого звільнення, мотивуючи свою позицію безпідставністю претензій, що висувуються до нього. У зв'язку з цим рішення про його звільнення прийняте не було. Усі наступні повідомлення про скликання загальних зборів були Мануйло проігноровані.

Дубовий звернувся до адвоката за консультацією про можливі варіанти захисту його прав у цій ситуації.

Підготуйте відповідь адвоката.

Як зміниться ситуація, якщо Мануйло взагалі не з'являється на збори, а частки учасників в статутному капіталі будуть розподілені 51 на 49 відсотків, або 60 на 40 відсотків, або 75 на 25 відсотків на користь Дубового?

2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Багачанка» створено двома учасниками Сергієнко та Малаховою, які є подружжям. Частки в статутному капіталі товариства розподілені порівну. Сергієнко з'явився до нотаріуса із протоколом загальних зборів Товариства від 01.11.2010р. про виключення Малахової з числа учасників товариства та про затвердження нової редакції статуту ТОВ «Багачанка» в якому він був визначений одноосібним власником 100% статутного капіталу, а також про звільнення Малахової та призначення себе директором товариства. Нотаріус посвідчив справжність підпису Сергієнко на цьому протоколі та на статуті. На підставі цього держаний реєстратор провів державну реєстрацію відповідних змін в установчих документах.

Дізнавшись про це дружина звернулася із позовом в Київський районний суд м. Харкова до відповідача-1 ТОВ «Багачанка», відповідача-2 Приватного нотаріуса ХМНО Лаванда Н.О., відповідача-3 Державного реєстратора Харківської міської ради Орловської М.І. мотивованим тим, що 01.11.2010р. загальні збори товариства не проводились, а натомість між нею і чоловіком відбулася звичайна сімейна сварка. На цій підставі Малахова просить суд:

- 1) визнати недійсним протокол загальних зборів та нову редакцію статуту ТОВ «Багачанка» від 01.11.2010р.
- 2) визнати незаконними дії нотаріуса;
- 3) визнати протиправними дії державного реєстратора і скасувати державну реєстрацію нової редакції статуту.

Чи правильний спосіб захисту прав обраний Малаховою? Яке рішення повинен ухвалити суд?

3. Статутом Товариства з обмеженою відповідальністю «Харківський канатний завод» передбачено, що усі правочини щодо розпорядження майном товариства на суму, що перевищує 1 млн. грн. мають бути затверджені загальними зборами товариства. Директор товариства Кізім без погодження із загальними зборами товариства уклав договір іпотеки усього нерухомого майна товариства, оцінивши його в сумі 1 млн. грн. Договір іпотеки був укладений в забезпечення кредиту в розмірі 10 млн. грн., виданого банком на користь третьої особи ТОВ «НР-Косметік» в якому Яблонська, яка є донькою Кізіма, володіє 50% статутного капіталу.

Учасник ТОВ «Харківський канатний завод» Петровський, який володіє часткою статутного капіталу 0,5%, звернувся до господарського суду із позовом про визнання договору іпотеки недійсним, мотивованим тим, що по-перше, загальні збори не приймали

рішення про його укладення; по-друге, такий договір не відповідає меті товариства ТОВ «Харківський канатний завод», оскільки цей договір є безоплатним, а товариство було створене з метою одержання прибутку.

Чи правомірно Петровським подано такий позов? Чи буде він прийняти судом до розгляду? Якщо так, то яке рішення має ухвалити суд?

4. В Товаристві з обмеженою відповідальністю два учасники. Статутом товариства передбачено, що виконавчим органом товариства є дирекція, яка складається з двох директорів, кожних з яких призначається самостійно кожним з учасників.

При цьому директори вправі діяти від імені товариства:

Варіант I: одноосібно окремо один від одного;

Варіант II: тільки разом за спільним погодженням один з одним.

Який з названих варіантів не відповідає положенням чинного законодавства України?

Які наслідки невідповідності положень статуту вимогам законодавства?

5. Приватне акціонерне товариство «Харківнафтопродукт» створене внаслідок реорганізації шляхом перетворення Товариства з обмеженою відповідальністю «Харківнафтопродукт». Акціонер товариства, який володіє акціями на суму 25% статутного капіталу товариства звернувся до товариства з заявою про вихід з числа учасників товариства та обмін належних йому акцій на частину майна товариства – одну з чотирьох належних ПАТ «Харківнафтопродукт» автозаправних станцій.

Чи підлягають задоволенню вимоги акціонера? Чи підлягали б задоволенню вимоги цього ж учасника, якщо б він заявив їх до реорганізації?

6. Товариство з обмеженою відповідальністю «Екструдер» є власником виробничого обладнання на суму 2 млн. грн. та будівлі вартістю 8 млн. грн., яка знаходиться в іпотечі банку в забезпечення зобов'язань товариства по кредиту. Станом на 1 липня поточного року залишок по кредиту становив 500 тис. грн. Учасником Товариства є Поліщук, який володіє часткою в статутному капіталі вартістю 100 тис. грн., що складає 25% статутного капіталу. 1-го липня Поліщук підписав у нотаріуса заяву про вихід із товариства і виплату йому вартості його частки в майні товариства, яка за його підрахунками становить 2,5 млн. грн. Цю заяву Поліщук надіслав на адресу ТОВ «Екструдер» 1-го серпня.

Решта учасників погодилась із необхідністю виплати Поліщuku вартості його частки в майні товариства, але повідомили, що зроблено це буде не раніше ніж через рік після його виходу з Товариства.

Одразу після цього Баринов, який є директором ТОВ «Екструдер» і його учасником із часткою у статутному капіталі 63%, посилаючись на світову фінансову кризу перестав обслуговувати взятий раніше кредит, розраховуватись по інших зобов'язаннях товариства внаслідок чого кредиторська заборгованість ТОВ «Екструдер» на кінець року зросла до 9 млн. грн. Крім того, Баринов продав все виробниче обладнання ТОВ «Екструдер» із відстрочкою платежу на 10 років Компанії «Barrin & Co LTD», Віргінські острови. Із цією ж компанією уклав договір оренди належної ТОВ «Екструдер» будівлі строком на 49 років з орендною платою 100грн./за будівлю в цілому на рік.

В які строки та в якій сумі мають бути проведені розрахунки із Поліщуком? З якого моменту розпочинається перебіг цих строків? Як зміниться сума виплати, якщо кредиторська заборгованість ТОВ «Екструдер» на кінець року виросте до 11 млн. грн.? Чи порушують права Поліщука дії Барінова? Як Поліщуку захистити свої права, якщо вини порушені?

7. Громадянин Альтшулер залишив нащадкам у спадок пакет акцій Публічного акціонерного товариства, пакет акцій Приватного акціонерного товариства, частку в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, частку в складеному капіталі повного товариства та частку вкладника в командитному товаристві.

Загальні збори учасників кожного з названих товариств відмовились приймати нащадків Альтшулера до складу учасників відповідних товариств.

Чи правомірні рішення загальних зборів? Якщо ні, у який спосіб нащадки можуть захистити свої права?

8. У 1992 р. Кащенко зареєстрував Приватне науково-виробниче підприємство «Істок». В 2004 році підприємство уклало з Харківською міською радою договір оренди земельної ділянки для будівництва та експлуатації торгово-розважального комплексу строком на 49 років. При цьому ПНВП «Істок» зобов'язалося ввести об'єкт будівництва в експлуатацію не пізніше 21.12.2012р. Проте у зв'язку із відсутністю коштів ПНВП «Істок» не приступило до будівництва об'єкту і Кащенко вирішив продати право на оренду земельної ділянки, дозвілну та проектно-кошторисну документацію на будівництво третім особам іноземним інвесторам. Для того що б організувати цей процес він звернувся за допомогою до адвоката. Той порекомендував йому перетворити ПНВП «Істок» у товариство з обмеженою відповідальністю і продати інвесторам частку в статутному капіталі. Кащенко висловив побоювання, що в цьому разі у зв'язку з припиненням товариства всі права ПНВП «Істок» на земельну ділянку та права на будівництво будуть втрачені.

Дайте висновок чи правильно є порада адвоката і яким чином в даній ситуації слід діяти Кащенко? Що можна порадити Кащенко, якщо він бажає залишити частину відчужуваних прав за собою?

9. На загальних зборах ПАТ «Інвестиційний фонд ЕССЕТ-Менеджмент» було прийняте рішення про нарахування дивідендів за 2010 рік у розмірі 100 грн. на кожну акцію та про виплату дивідендів у формі акцій товариства другої додаткової емісії.

ТОВ «Альянс», що є власником 10 акцій ПАТ «Інвестиційний фонд ЕССЕТ-Менеджмент», звернулось до господарського суду з позовом до ПАТ «Інвестиційний фонд ЕССЕТ-Менеджмент» про стягнення дивідендів за 2010 рік у сумі 1000 грн. Крім того, громадянин Донченко, як власник 20 акцій ПАТ «Інвестиційний фонд ЕССЕТ-Менеджмент», подав за місцем свого проживання до Дзержинського районного суду м. Харкова аналогічний позов про стягнення 2000 грн.

Відповідач не визнав вимоги позивачів. Щодо позову ТОВ "Альянс" відповідач заявив, що загальні збори акціонерів проводились у відповідності до вимог чинного законодавства і прийняли рішення про виплату дивідендів за 2010 рік акціями другої емісії та про внесення відповідних змін до статуту товариства (у зв'язку з збільшенням статутного фонду). Представник ТОВ «Альянс» не брав участі у проведенні загальних зборів, але назване товариство повинно виконувати законно прийняте рішення загальних зборів ПАТ «Інвестиційний фонд ЕССЕТ-Менеджмент» і не має права вимагати сплати

дивідендів у грошовій формі. Відносно позовних вимог Донченко відповідач зазначив, що Донченко по-перше, подаючи свій позов порушив правила підвідомчості та підсудності; по-друге, придбав акції у 2011 році (за тиждень перед проведенням загальних зборів) і тому не має права на отримання дивідендів за 2000 рік.

Які рішення мають ухвалити суди?

10. При створенні Товариства з обмеженою відповідальністю засновники домовились, що внесок кожного з них буде оцінений в 100 тис. грн. і при цьому внесками будуть:

- Першого – пакет акцій (1 млн. акцій номінальною вартістю 0,25 грн. за акцію) ВАТ «Первомайський Хімпром», який перебуває у процедурі банкрутства.
- Другого – власні векселі номінальною вартістю 100 тис. грн., авальовані банком.
- Третього – право оренди земельної ділянки під будівлею, повністю знищеною стихійним лихом.
- Четвертого – ноу-хау про те, як можна вигідно одержати кредит у сумі 1 млн. грн. під заставу акцій першого, векселів другого та права оренди третього учасника.
- П'ятого – букет троянд.

Чи є правомірним формування статутного капіталу в такий спосіб? Які функції має статутний капітал господарського товариства?

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003.- №11 – ст. 461.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003.- №11 – ст. 462.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09. 2008 // Відом. Верхов. Ради України. – 2008. - № 50-51. – Ст.384.
4. Про господарські товариства. Закон України від 19.09.1991 р. // Збір. законодавства України: Звід законів України (серія 3), 2000. - № 4. - Ст. 39.
5. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 21.02.2006 р. // Відом. Верхов. Ради України – 2006 - №31 - ст.268.
6. Про довірчі товариства: Декрет Кабінету Міністрів України від 17 березня 1993 року із змінами, внесеними згідно із Законом № 90/95-вр від 14.03.95. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 19. – Ст. 207.
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України справа про охоронюваний законом інтерес) № 18-рп/20041 від 1 грудня 2004 року, справа № 1-10/2004// Офіц. вісн. України. – 2004. – № 50. – Ст. 3288.
8. Методичні рекомендації щодо доступу акціонерів та інших заінтересованих осіб до інформації про акціонерне товариство, схвалені рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 26 січня 2005 року № 27 // Юридичний вісник України. – 2008. – № 7.
9. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. - № 31 – 32. – Ст. 263.

Література:

1. Вінник О.М. Науково-практичний коментар Закону України “Про акціонерні товариства” / О.М. Вінник. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 312с.
2. Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення. Монографія. – К.: Атіка, 2003. – 352 с.
3. Корпоративне право України: підручник / В.В. Луць, В.А. Васильєва, О.Р. Кібенко, І.В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
4. Кочергина Е.А. Содержание организационно-правовых форм предпринимательских обществ: интересы, функции, правовое средства: Монография. – Харьков: „Основа”, 2005. – 236 с.
5. Кашанина Т. В. Корпоративное право (Право хозяйственных товариществ и обществ). Учебник для вузов. – М.: Издательская группа Норма-Инфра-М, 1999. – 815 с
6. Кравчук В.М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. – К.: Істина, 2005. – С. 414.
7. Господарське судочинство в Україні: Суд. практика. Корпор. правовідносини / Упоряд.: І.Б. Шицький. – К.: Ін Юре, 2004. – 528 с.
8. Корпоративне управління: Монографія /І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова. – Х.: Право, 2007. – 500с.
9. Теньков С.О. Коментар судової практики вирішення корпоративних конфліктів. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 368 с.
10. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины: Учебное пособие. - Харьков: Эспада, 2001. - 288 с.
11. Кібенко О.Р. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз асquis Європейського Союзу та законодавства України / О.Р. Кібенко, А.В. Пендак Сарбах / упоряд. Г. Друзенко; за наук. ред. О. Кібенко. – К.: Юстініан, 2006. – 496 с.
12. Хорт Ю.В. Статутний капітал акціонерного товариства: захист інтересів учасників акціонерних правовідносин: Монографія / Ю.В. Хорт. – Харків: Вид-во „ФІНН”, 2010. – 276 с.
13. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 2-ге вид., змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців „Правова єдність”, 2008. – 766 с.
14. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

Тема 4. Інші види організаційно-правових форм суб’єктів господарювання. (для самостійного вивчення)

План.

1. Поняття та види кооперативів. Виробничі кооперативи. Порядок управління.
2. Господарські об’єднання (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни).
3. Холдингові компанії.

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, 21-22. - ст.144.
2. Про кооперацію: Закон України від 10.07.03р. // Офіційн. вісн. України. - 2003.- N 33 (29.08.2003).- ст. 1774.

3. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. // Відом. Верхов. Ради України – 2006 - N 31 - ст. 268.
4. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006р. // Відом. Верхов. Ради України.- 2006.- № 34.- ст.291.

5. Майнова основа господарювання.

План

1. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління та інші.
2. Майно суб'єктів господарювання та джерела його формування.
3. Майновий стан та облік майна суб'єктів господарювання. Оцінка майна та майнових прав.

Завдання

1. Державне підприємство “Укрмет”, яке зареєстроване в м. Харкові, має два цехи в місті Чугуїв Харківської області. В зв'язку з перепрофілюванням виробництва цехи не використовуються в виробничому процесі державного підприємства. В той же час державне підприємство має борг перед приватним акціонерним товариством “Берізка”. Директор поставив перед юрисконсультом підприємства запитання - чи може державне підприємство “Укрмет” закрити свій борг перед ПАТ “Берізка” шляхом передачі йому у власність одного з цехів?

Яку відповідь має дати юрисконсульт?

2. До майна державного вищого навчального закладу входить незавершене будівництво адміністративного комплексу по вул. Сумській. Будівельна компанія ПАТ “Хмарочос” запропонувала керівництву вищого навчального закладу укласти договір міни. Умовами такого договору є обмін незавершеного будівництва на певну кількість квартир для професорсько-викладацького складу навчального закладу в будинку, який будівельна компанія збудує за свої кошти на протязі двох років з моменту укладення договору міни. Ректор звернувся до юрисконсульта навчального закладу з запитанням, чи відповідає вимогам законодавства така угода.

Яку відповідь має дати юрисконсульт ?

3. 7 січня 2009 року Міністерство промислової політики України прийняло рішення про виділення з підвідомчого йому державного підприємства “Укравтосервіс” іншого підприємства. Державне підприємство “Укравтосервіс” включено до списку підприємств, які не підлягають приватизації.

Чи відповідає законодавству таке рішення? Обґрунтуйте Вашу відповідь?

4. Товариство з обмеженою відповідальністю “Тетяна” розміщувалося та здійснювало свою діяльність в орендованому будинку, що належало до комунальної власності територіальної громади міста Харкова. 3 жовтня 2010 року збори учасників ТОВ “Тетяна” прийняли рішення про приватизацію цього будинку та внесення в зв'язку з цим учасниками товариства додаткових внесків. З усіх учасників товариства тільки учасник Гордієнко Т.П., доля якої в статутному капіталі товариства складала 5%, внесла додатковий внесок в розмірі 100 000грн. Інші учасники додаткові внески не внесли.

Після отримання від Гордієнко Т.П. додаткового внеску товариство “Тетяна” уклало з Управлінням комунального майна та приватизації Харківської міської ради

договір купівлі – продажу будинку, розраховалося за нього та зарахувало цей об'єкт нерухомості на баланс ТОВ.

В травні 2011 року Гордієнко Т.П. звернулася до товариства з вимогою перерозподілити частки учасників, стверджуючи, що вона зробила внесок до статутного капіталу Товариства і тому її частка тепер складає 95%. Товариство не погодилось з Гордієнко Т.П., обґрунтовуючи свою позицію тим, що її гроші були не внеском до статутного капіталу, а були позичені у неї товариством. Гордієнко Т.П. звернулася до суду.

Яке рішення має винести суддя?

5. Державне підприємство на протязі останніх п'яти років за свої кошти будувало базу відпочинку для своїх працівників в Старому Салтові, але в зв'язку зі скрутним фінансовим станом вирішило продати об'єкт незавершеного будівництва, а отримані кошти направити на погашення заборгованості перед кредиторами, в тому числі і перед працівниками. Юридична служба підприємства повідомила своє профільне міністерство про наявність такого об'єкту і його було включено в перелік об'єктів, що підлягають приватизації.

Чи буде виконано завдання керівництва підприємства в результаті таких дій юридичної служби?

6. Комерційне комунальне підприємство "Зірка" має будинок, який використовується підприємством в його виробничій діяльності. Уповноважений орган місцевого самоврядування, до сфери управління якого входить комунальне підприємство, вилучило з майна підприємства цей будинок та прийняв рішення про його приватизацію.

Чи правомірні дії органу управління? Чи змінилася б відповідь, якщо б мова йшла про некомерційне комунальне підприємство?

7. В січні 2010 року ТОВ "Здоров'я" уклало з територіальною громадою договір оренди приміщення для організації тренажерного залу. Приміщення було орендарем відремонтовано, закуплено нові тренажери та інше обладнання для занять спортом. Коли в травні 2011 року обладнання привезли для розвантаження в тренажерний зал, з'ясувалося, що він переданий в оренду іншому орендарю. За поясненнями засновники ТОВ звернулися до орендодавця - Управління комунального майна та приватизації Харківської міської ради, де отримали відповідь, що березні 2011 року від товариства надійшов лист про відмову від договору оренди, підписаний директором ТОВ. На підставі цього листа Орендодавець розірвав договір оренди з ТОВ "Здоров'я" та передав приміщення іншому орендарю.

Чи правомірні дії Орендодавця? Які дії ви б порекомендували засновникам ТОВ для захисту своїх інтересів?

8. Казенне підприємство уклало кредитний договір на 1млн. грн. під заставу будинку, що розміщується в центрі міста. У встановлений договором строк кредит повернуто не було і банк звернувся до суду з позовом про стягнення з боржника суми основного боргу та процентів по кредиту.

Як повинен суд вирішити справу?

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 // Офіц. Вісник України. - 2003.- № 11 (28.03.2003). - ст. 462.

2. Про приватизацію державного майна: Закон України від 04.03.1992 // Відом. Верхов. Ради України. - 1992. - № 24 (16.06.92).- Ст. 348.

3. Про особливості приватизації незавершеного будівництва: Закон України від 14.09.2000 // Відом. Верхов. Ради України. - 2000.- № 45 (10.11.2000).- Ст. 375.
4. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 // Відом. Верхов. Ради України. - 1991.- № 49 (03.12.91).- Ст.682.
5. Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації: Закон України від 07.07. 99р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1999. - №37. - Ст.332.
6. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України.- 2001. - №47. - Ст.251
7. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 р. // Відом. Верхов. Ради України.- 2006.- № 46 (17.11.2006).- Ст. 456
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. 803 "Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності"// Офіц. вісн. України – 2007р.- N 43 (22.06.2007) - Ст. 1714
9. Положення „Про Міністерство освіти і науки,“ затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2006 р. N 1757 // Офіц. вісн. України - 2006 р.- №51 - Ст. 3410

Тема 6. Господарські зобов'язання. Правове регулювання господарсько-договірних відносин.

ПЛАН

1. Поняття господарського зобов'язання. Підстави виникнення та припинення господарських зобов'язань.
2. Види господарських зобов'язань.
3. Загальні умови виконання господарських зобов'язань.
4. Передоручення виконання майново-господарських зобов'язань; передача (делегування) прав/повноважень за організаційно-господарськими зобов'язаннями.
5. Поняття господарського договору. Характер співвідношення господарського зобов'язання та господарського договору.
6. Класифікація господарських договорів.
7. Істотні умови господарських договорів. Поняття та специфіка захисного застереження.
8. Поняття та особливості публічного, попереднього договорів, договору приєднання та генерального договору у сфері господарювання.
9. Загальний порядок укладення господарських договорів. Повноваження на укладення договорів від імені юридичної особи. Нотаріальне посвідчення та державна реєстрація договорів.
10. Укладення договорів в мережі Інтернет, на публічних торгах (аукціонах), за конкурсом, за державним замовленням, на біржах, виставках та ярмарках, за рішенням суду
11. Порядок зміни та розірвання господарських договорів. Недійсність господарських договорів: підстави та наслідки.
12. Особливості договорів, укладених в рамках державно-приватного партнерства.

Завдання

1. У листопаді 2010 р. державне комерційне підприємство «Світанок» (позивач) звернулось з позовом до ТОВ «Мрія» (відповідача) про звільнення орендованого приміщення, у зв'язку з закінченням строку дії договору оренди.

Під час судового розгляду справи були встановлені наступні обставини. 21 січня 2007 року між відповідачем та позивачем було укладено договір оренди, за умовами якого позивач передав, а відповідач отримав в тимчасове користування нежитлове приміщення для розміщення магазину. Термін дії договору за згодою сторін визначено до 21 жовтня 2010 р. За тиждень до закінчення терміну дії договору позивач повідомив відповідача про свій намір використовувати означене нежитлове приміщення для власних потреб, та у зв'язку із цим просив відповідача про звільнення означеного приміщення відразу після закінчення терміну дії договору оренди. Відповідач відмовився звільнити орендоване приміщення, обгрунтовуючи це тим, що він належним чином виконував свої договірні обов'язки та має намір на укладення договору оренди на новий термін, що є його переважним правом.

Яке рішення має постановити суд? Чи може державне підприємство виступати орендодавцем за договором оренди державного майна? Чим відрізняється поновлення (продлонгація) договору оренди від укладення договору оренди на новий термін?

2. У грудні 2010 р. приватне підприємство «Отек» (позивач) звернулося з позовом до приватного підприємства «Промінь» (відповідача) про стягнення за договором будівельного підяду заборгованості за виконані роботи та пені за прострочення їх оплати.

Під час судового розгляду справи були встановлені наступні обставини. У січні 2009 р. між позивачем та відповідачем був укладений договір будівельного підяду, за умовами якого позивач своєчасно виконав усі передбачені у проектній документації (додаток 1 до договору) будівельні роботи. Факт виконання робіт підтверджується актами здачі-приймання виконаних робіт, підписаними повноважними представниками позивача та відповідача. Утім, незважаючи на прийняття виконаних робіт, їх оплату відповідачем було зроблено частково, у зв'язку із чим виникла заборгованість.

Рішенням господарського суду у задоволенні позову було відмовлено. Рішення мотивовано тим, що відповідно до ст. 318 ГК України виконання робіт за договором підяду повинно проводитись на підставі проектно-кошторисної документації, в якій має бути чітко визначена ціна робіт, що є істотною умовою означеного договору. Відсутність цієї умови свідчить про проведення як підрядних робіт, так і їх часткову оплату, без достатньої правової підстави, що вимагає застосування наслідків, передбачених главою 83 книги 5 ЦК України

Чи є законним рішення суду? Обгрунтуйте свою відповідь.

3. У квітні 2011 р. державне підприємство «Тракторний завод» (позивач) звернулось з позовом до комерційного банку «Б» (відповідача) про визнання недійсним договору застави, починаючись на те, що останній укладено з порушення вимог чинного законодавства (по-перше, договір не був нотаріально посвідчений; по-друге, його договірні умови не були узгоджені з органом, уповноваженим управляти відповідним державним майном).

Під час судового розгляду справи були встановлені наступні обставини. 15 березня березні 2010 р. між позивачем та відповідачем був укладений кредитний договір на суму 500000 грн., із строком повернення – до 15 березня 2011 р. З метою забезпечення виконання зобов'язань позивача за кредитним договором, між ним та відповідачем у цьому ж місяці був укладений договір застави, за яким позивач передав відповідачу у заставу трактори на загальну суму 480000. Однак оскільки позивач є державним підприємством щодо якого у липні 2010 р. прийнято рішення про приватизацію, відсутність погодження на продовження дії договору застави з боку відповідних органів приватизації, на думку позивача, є підставою визнання спірного договору застави недійсним.

Чи підлягає позов задоволенню ? Чи може розглядатися відсутність обов'язкової за чинним законодавством процедури узгодження умов договору застави майна з органом приватизації в якості підстави визнання його недійсним ?

За яких умов застагодержатель набуває право звернення стягнення на предмет застави ? Який порядок реалізації майна державних підприємств, що перебуває в заставі ? Чи може бути реалізований у примусовому порядку об'єкт спірного договору застави ?

4. У лютому 2008 р. ВАТ «Гірничо-збагачувальний комбінат» (позивач) пред'явлено позов до Державного підприємства «Енергоринок» (відповідач) про спонукання до укладення договору та відшкодування збитків, завданих йому відмовою від укладення такого договору.

У своїй позовній заяві позивач зазначив, що у зв'язку з отриманням ліцензії на енергопостачання у нього виникла необхідність укладення з відповідачем договору купівлі-продажу електроенергії. У жовтні 2007 р. ВАТ «Гірничо-збагачувальний комбінат» направив відповідачу підписаний проект договору купівлі-продажу електроенергії. Відповідач своїм листом повідомив позивача про те, що надісланий ним проект договору не відповідає вимогам чинного законодавства (за змістом проекту даного договору позивач виступив не як енергопостачальник, а як споживач електроенергії), у зв'язку із чим відмовляється від його укладення в такому вигляді. В обґрунтування своїх позовних вимог, позивач зазначив, що Державне підприємство «Енергоринок» як суб'єкт публічних зобов'язань, відповідно до вимог чинного законодавства (ст. 178 ГКУ, ст. 633 ЦК України) та своїх установчих документів зобов'язаний здійснювати продаж електроенергії кожному, хто донього звертається на законних підставах.

Які переддоговірні спори можуть бути предметом судового розгляду ? Чи може бути предметом судового розгляду спір, пов'язаний зі спонуканням до укладення договору ? Чи є у даному випадку ДП «Енергоринок» суб'єктом публічних зобов'язань ?

Яке рішення за даною справою мав постановити господарський суд ?

5. У листопаді 2010 р. ТОВ «Гарант» (позивач) звернулося з позовом до ТОВ «Регіональна зернова компанія» (відповідача) про визнання недійсним договору купівлі-продажу пшениці, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що спірний договір був підписаний від імені відповідача особою, яка не мала на це повноважень.

Під час судового розгляду справи були встановлені наступні обставини. 1 вересня 2010 р. між ТОВ «Гарант» та ТОВ «Регіональна зернова компанія» був укладений договір, за яким ТОВ «Регіональна зернова компанія» було зобов'язано продати пшеницю 3 і 4 класу, а ТОВ «Гарант» прийняти і оплатити означений товар в асортименті, кількості та по ціні згідно накладним. Належне виконання договору підтверджено матеріалами справи (видатковими накладними, актами приймання-передавання тощо). Оплата проведена покупцем на загальну суму 59986 грн., що підтверджено квитанціями до прибуткових касових ордерів. Однак позивач наполягає на визнанні договору недійсним та поверненні кожною із сторін другій усього одержаного за договором, з тих підстав, що договір від імені відповідача був підписаний Сотниковим І.М., який на момент укладення договору не мав прав (представницьких повноважень) на здійснення правочинів від імені відповідача.

Рішенням господарського суду у задоволенні позову відмовлено.

Чи є правомірним таке рішення ? Чи дотримана у даному випадку письмова форма договору ? Які наслідки недотримання письмової форми договору ? Чи можуть бути застосовані у даному випадку положення ЦК про наслідки подальшого схвалення дій представника при перевищенні наданих йому повноважень ?

6. Наприкінці травня 2011 р. Державна податкова інспекція звернулася до господарського суду з двома позовами:

1) про визнання недійсним договору на надання послуг з монтажу та наладки спеціального обладнання, укладеного між Дочірнім підприємством «Торговий дім «Selmi»» та ТОВ «Опт-Трейдинг» у квітні 2011 р., як такого, що суперечить інтересам держави і суспільства. В обґрунтування своїх вимог позивач послався на те, що судовим рішенням, яке вступило у силу 12 травня 2011 р., визнано недійсним Статут ТОВ «Опт-Трейдинг»;

2) про визнання недійсним договору підяду на проведення проектної роботи з розробленням конструкторської документації, укладеного між ТОВ «Верес» та ВАТ «Спільнота» у березні 2011 р., як такого, що суперечить інтересам держави і суспільства. В обґрунтування своїх вимог позивач послався на те, що спірна угода укладена до моменту державної реєстрації ТОВ «Верес». Під час судового розгляду було з'ясовано, що зобов'язання за спірним договором були виконані ТОВ «Верес» вже після його державної реєстрації (конструкторську документацію передано замовникові на підставі відповідного акта і вартість відповідних робіт замовником оплачено).

Які рішення мав постановити суд за кожною з цих справ ?

7. 28 листопада 2011 р. АТ «Світанок» (позивач) звернулось з позовом до АТ «Насіння» (відповідача) про розірвання договору поставки насіння кукурудзи та сої. Під час судового розгляду справи були встановлені наступні обставини. 1 січня 2010 між позивачем та відповідачем був укладений договір, за умовами якого відповідач був зобов'язаний постачати позивачу перед початком посівних сезонів (2011 р. - 2012 р.) насіння кукурудзи та сої. Означений договір був укладений позивачем з метою забезпечення своїх постійних партнерів – сільськогосподарських підприємств «Данко», «Нібулон» та ін. посівним матеріалом, та отримання від останніх за договорами поставки кукурудзяної та соєвої муки, необхідної для власного виробництва.

У визначений договором термін (за 1 місяць до початку посівного сезону 2011 р.) позивач не отримав насіння кукурудзи та сої, у зв'язку із чим неодноразово звертався до відповідача з листами про відпуск насіння і, в кінцевому результаті, був вимушений купувати насіння у інших суб'єктів господарювання для забезпечення своїх партнерів посівним матеріалом. Тільки після закінчення посівного сезону відповідач повідомив позивача про свою готовність виконати зобов'язання за договором, та відшкодувати понесені позивачем збитки. Утім позивач відмовився від прийняття простроченого відповідачем виконання зобов'язання та направив йому пропозицію про розірвання договору. Відповідач не погодився на розірвання договору, та у своїй відповіді позивачу зазначив, що останній неправомірно відмовляється від прийняття запропонованого ним виконання, оскільки така відмова є оперативно-господарською санкцією, яка не передбачена в укладеному між ними договорі. Зазначені обставини і стали підставою для звернення АТ «Світанок» до суду.

Яке рішення повинен постановити суд ? Які правові наслідки несвоєчасного виконання господарсько-договірного зобов'язання ? Чи правомірною є відмова АТ «Світанок» від прийняття виконання зобов'язання ? У яких випадках сторона договору може розірвати договір в односторонньому (позасудовому) порядку ?

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
3. Про концесії: Закон України від 16 липня 1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372.
4. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14 вересня 1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 44. – Ст. 391.
5. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 р. (в ред. ЗУ від 11 грудня 2003 р.) // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 231.
6. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 р. (в ред. ЗУ від 14 березня 1995 р.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 15. – Ст. 99.
7. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 01.06.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 33. – Ст. 471.
8. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524.

Література:

1. Кучер. А.Н. Теория и практика преддоговорного этапа: юридический аспект. – М.: 2005. – 363 с.
2. Беляневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): Монографія.– К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.
3. Бервено С.М. Проблеми договірної права України: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.
4. Подцерковний О.П. Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії і практики. – К.: «Юстініан», 2006. – 424 с.
5. Мілаш В.С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: Монографія. – Харків: Видавець ФОП Вапнярчук Н.М., 2007. – 440 с.
6. Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності: Навч. пос. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
7. Договоры в предпринимательской деятельности / Отв. ред. Е.А. Павлодский, Т.Л. Левшина; Ин.-т законодательства и сравнит. правоведения. – М.: Статут, 2008. – 509 с.
8. Мілаш В.С. Окремі питання, пов'язані з укладанням господарських договорів // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 1. – С. 63 - 67.
9. Мілаш В.С. Теоретико-правові засади господарсько-договірної діяльності // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: економічна теорія та право. – 2010. – Вип 1. – С. 203 – 211.
10. Мілаш В.С. Переддоговірні відносини у сфері господарювання: проблеми теорії та практики // Право України. – 2010. – № 4. – С. 258 - 264.
11. Мілаш В.С. Характеристика суб'єктного складу комерційних договорів і господарсько-договірної правосуб'єктності // Юридична наука, практика і освіта: Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 2. – С. 19 - 43.
12. Чабан О. Об'єкт інвестиційної діяльності як одна з істотних умов інвестиційного договору (контракту) // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 2. – С. 20 - 23.
13. Гуцинська Н. Права й обов'язки сторін за договором купівлі-продажу підприємства як єдиного майнового комплексу // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 3. – С. 28 - 31.

14. Легенченко М.О. Припинення дії договорів оренди комунального майна внаслідок скасувальної обставини // Вісник господарського судочинства. – 2011. – № 3. – С. 113 - 116.

Тема 7. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

План.

1. Поняття та принципи відповідальності в господарському праві
2. Види господарсько-правової відповідальності.
3. Функції господарсько-правової відповідальності та її підстави
4. Поняття та види санкцій. Штрафні санкції за порушення господарських зобов'язань.
5. Відшкодування збитків, завданих невиконанням (неналежним виконанням) господарського договору.
6. Оперативно-господарські санкції та порядок їх застосування.
7. Види адміністративно-господарських санкцій.

Завдання

1. ТОВ “Арніка” змінило своє місцезнаходження без повідомлення органу, який проводить державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців і ДПІ.

Яка відповідальність передбачена діючим законодавством за порушення порядку державної реєстрації змін до установчих документів, зміни місця знаходження суб'єктів господарської діяльності?

Які наслідки відсутності суб'єкта господарювання за місцем знаходження, вказаного в Державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб підприємців?

Які державні органи можуть застосовувати стягнення до суб'єктів господарської діяльності за порушення загального порядку реєстрації суб'єктів господарської діяльності?

2. ПП “Ніка”, у відповідності до укладеного договору поставки, здійснило відвантаження на адресу ТОВ “Дельта” продукції виробничо-технічного призначення на суму 315 тис. грн., при цьому, частина продукції на суму 76 тис. грн. виявилась некомплектною, в частині продукції на суму 14 тис. грн. були виробничі дефекти, крім цього в порушення умов договору поставки було здійснено недопоставку продукції на суму 168 тис. грн.

Якими нормативними актами передбачені вимоги до встановленого порядку прийому продукції виробничо-технічного призначення по кількості і якості?

Яка відповідальність передбачена діючим законодавством за порушення договору поставки в частині: несвоєчасної та неякісної поставки, недопоставки продукції?

Чи має право господарський суд зменшити розмір неустойки передбаченої умовами договору поставки чи звільнити відповідача від сплати неустойки?

3. ТОВ “Сигнал” на фасаді будівлі, в якій орендує приміщення під офіс, розташувало банер з назвою товариства, торговим знаком і основними видами діяльності. Розміщення даного банеру не було погоджено з органами виконавчої влади. Інспекція з питань захисту прав споживачів до ТОВ “Сигнал” фінансові санкції за порушення законодавства про рекламу.

Чи правомірні дії Інспекції з питань захисту прав споживачів?

Чи порушило ТОВ “Сигнал” своїми діями діюче законодавство про рекламу?

Яка відповідальність передбачена для суб'єктів господарської діяльності за порушення законодавства про рекламу?

4. ВАТ “Перевал”, в межах укладеного зовнішньоекономічного контракту, здійснило передплату в розмірі 850 тис. дол. США на адресу компанії “Юта” (США). В порушення умов контракту компанія “Юта” (США) не здійснило відгрузку оплачених нафтопродуктів.

По закінченні 180 календарних днів з моменту здійснення передплати ДПП застосувало до ВАТ “Перевал” фінансові санкції за несвоєчасне повернення валютної виручки, а також звернулось в Міністерством економічного розвитку і торгівлі України з клопотанням про застосування до ЗАТ “Перевал” і компанії “Юта” (США) індивідуального режиму ліцензування для здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Чи правомірні дії ДПП?

Яка відповідальність передбачена діючим законодавством України за порушення порядку ведення зовнішньоекономічної діяльності і законодавства по валютних операціях?

5. ТОВ “Дако” при проведенні своєї господарської діяльності по виробництву і реалізації швейної продукції, використовувало товарний знак ТОВ “Лиса”. Продукція, яка випускалась ТОВ “Дако” не відповідала стандартам якості товарів, які виробляються ТОВ “Лиса”. За неправомірне використання товарного знаку територіальним відділенням Антимонопольного комітету України до ТОВ “Дако” були застосовані фінансові санкції.

Що таке недоброчесна конкуренція та її форми?

Які державні органи мають право здійснювати контроль за дотриманням антимонопольного законодавства?

Якими нормативними актами передбачена відповідальність за порушення антимонопольного законодавства?

Який порядок розгляду справ встановлено за порушення антимонопольного законодавства?

6. Приватне підприємство „Бузьки” уклало 05 січня 2004 року з Управлінням комунального майна та приватизації Харківської міської ради договір оренди нежитлової одноповерхової будівлі загальною площею 201 кв. метр по вул. Н-ній в місті Харкові для відкриття кафе. З метою створення додаткової зали для VIP клієнтів ПП „Бузьки” здійснило надбудову другого поверху. Будівництво здійснювала будівельна фірма ТОВ „МТМ”. При перевірці інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю Харківської області був складений акт, в якому зазначені наступні порушення:

відсутність проектно-кошторисної документації;

відсутність дозволу на будівництво.

Управління комунального майна та приватизації Харківської міської ради повідомило, що не надавало дозволу на проведення будівельних робіт, реконструкції та ремонту.

Які державні органи мають право здійснювати державний архітектурно-будівельний контроль, їх компетенція?

Якими нормативними актами передбачена відповідальність за порушення законодавства в сфері містобудування?

Яка відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування?

Який порядок видачі дозволу на виконання робіт з нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту, впорядкування об'єктів містобудування, розширення та технічного переоснащення підприємств?

Які види господарських санкцій можуть бути застосовані до орендаря?

Які види господарських санкцій можуть бути застосовані до виконавця підрядних робіт?

Які види господарсько-правових санкцій можуть бути застосовані до орендатора?

7. ЗАТ «Колос України» (Підрядник) за договором підряду з ТОВ «Домашній хліб» (Замовник) намолотило 50 тон муки із зерна останнього. За умовами договору Підрядник зобов'язався зберігати муку в тарних мішках на своєму складі на протязі 3 місяців, а Замовник зобов'язувався, по мірі необхідності, на протязі вказаного терміну отримати муку та здійснити її самовивіз. За виконані роботи Замовник зобов'язаний сплатити 14 тисяч гривень в 10 денний строк з моменту виконаних робіт, за зберігання муки сторони визначили плату в розмірі, яка розраховувалася: 30 гривень в місяць за 1 метр квадратний площі займаної мукою на складі при умові дотримання встановлених правил штабелювання. Свої зобов'язання щодо оплати робіт за виконані роботи Замовник не виконав.

В результаті дорожньо транспортної пригоди при взаємодії двох транспортних засобів, які належали Підряднику та Замовнику обидві вантажівки отримали значні ушкодження. За результатами висновку органів ДАІ винною особою в скоєні ДТП визнано водія ТОВ «Домашній хліб».

Голова правління ЗАТ «Колос України» направив ТОВ «Домашній хліб» вимогу, в якій зазначив, що не видасть муку до тих пір, доки не буде погашена заборгованість за виконані роботи по помолу муки, заборгованість по зберіганню муки та витрати на ремонт вантажівки в розмірі 45 000 гривень відповідно до висновків спеціаліста товарознавця.

Визначить правову природу відносин, які виникли між сторонами, та охарактеризуйте їх.

Яка відповідальність передбачена законодавством за невиконання чи неналежне виконання господарсько-правових зобов'язань?

Які способи забезпечення господарсько-правових зобов'язань ви обрали би до вказаних договірних відносин?

Що таке оперативно-господарські санкції, їх ознаки Як співвідносяться оперативно-господарські санкції з категорією «самозахист цивільного права», «спосіб забезпечення виконання зобов'язань»?

Дайте оцінку діям сторін договору та Голови правління ЗАТ «Колос України»

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 // Офіц. вісн. України. - 2003.- № 11 (28.03.2003). - Ст. 462.

2. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.90р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. - №6.

3. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001р. // Відом. Верхов. Ради України – 2001. - №12.

4. Про виконавче виробництво: Закон України від 21.04.99р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. - №24.

5. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.98р. №351-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999, № 5-6, Ст. 44.

6. Про рекламу: Закон України від 03.07.96р. №270/96-ВР// Відом. Верхов. Ради України - 1996 - №39- Ст. 181

7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.91р. N 1023-XII// Відом. Верхов. Ради України – 1991 - №30-Ст.379

8. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.96р. N 236/96-ВР// Відом. Верхов. Ради України - 1996 - №36 - Ст.164

Література:

1. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 20ге вид: змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
2. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.
3. Чернодчук В., Чернодчук Т. До питання щодо оперативного-господарських санкцій // Підприємництво, господарство і право. – 2001. - №3
4. Глібко С.В. Пеня за порушення строків розрахунків в зовнішньоекономічній діяльності як адміністративно-господарська санкція // Проблеми законності: Акад. зб. наук пр. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип.. 109. – с. 130-140 .

Тема 8. Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.

План.

1. Загальні положення процедури банкрутства. Поняття неплатоспроможності та банкрутства.
2. Учасники та сторони справи про банкрутство.
3. Проведення у справах про банкрутство. Порушення справи про банкрутство. Судові процедури, які застосовуються до боржника.
4. Розпорядження майном боржника.
5. Санація боржника.
6. Ліквідаційна процедура.
7. Мирова угода.
8. Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів господарювання.

Завдання

1. а) Державна податкова інспекція у Московському районі м. Харкова через місяць після виникнення заборгованості на підставі наданої звітності звернулась до господарського суду з заявою про порушення справи про банкрутство ТОВ «Овис» в зв'язку з бюджетною заборгованістю в сумі 56 132,26 грн., в т.ч. пеня – 4 115,76 грн. та на підставі відсутності керівних органів боржника за місцезнаходженням ТОВ «Овис».

Чи досить підстав, вказаних в заяві для порушення справи господарським судом?

Що є підставою для порушення справи про банкрутство?

Дати характеристику ініціюючого, забезпеченого, реєстрового кредиторів в процедурі банкрутства.

В чому полягає різниця між загальною і спеціальною процедурою банкрутства?

б) При порушенні справи про банкрутство ухвалою господарського суду введена процедура розпорядження майном боржника строком на 15 міс.

Які терміни процедури розпорядження майном боржника і підстави їх розділу?

Основна мета процедури розпорядження майном боржника?

Які наслідки введення процедури розпорядження майном боржника?

Хто може бути розпорядником майна боржника?

2. а) Розпорядником майна боржника складено реєстр кредиторів, у відповідності з яким кредитори, заяви яких про їх приєднання до процедури банкрутства надійшли в господарський суд через 2 міс. після публікації об'яви про порушення процедури банкрутства, не включені в реєстр, але відмічено, що можуть бути включені тільки одногослосно на зборах кредиторів.

Який порядок виявлення кредиторів і складення реєстрів вимог кредиторів?

В чому полягають повноваження зборів кредиторів і за якими критеріями здійснюється вибір комітету кредиторів?

Чи законне рішення розпорядника майном боржника?

б) Керуючим санацією протягом 6 міс. з дня введення процедури санації не надано в суд плану санації.

Які наслідки введення процедури санації?

Хто може бути призначений керуючим санацією і його повноваження?

Що таке «план санації» і яка процедура його затвердження?

Чи має право керуючий санацією здійснювати продаж майна боржника як цілісного майнового комплексу в процедурі санації?

3. Господарським судом в порядку, передбаченому ст.ст. 47-49 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника чи про визнання його банкрутом» введена ліквідаційна процедура по справі про визнання банкрутом суб'єкта підприємницької діяльності – громадянина А.

Чи має право господарський суд порушити справу про банкрутство у відношення фізичної особи-суб'єкта підприємницької діяльності?

У яких випадках відкривається ліквідаційна процедура і її етапи?

Які наслідки визнання боржника банкрутом?

Які повноваження ліквідатора у ліквідаційній процедурі?

Який порядок виявлення і оцінки ліквідаційної маси?

4. Після продажу майна банкрута ліквідатором задоволені вимоги ДПІ у відношенні ПДВ – на суму 5 723 650 грн. і штрафні санкції на суму 256 000 грн. – в третю чергу, а також вимоги банку на суму 1 150 000 грн., забезпечену заставою, в четверту чергу.

Чи правомірні дії ліквідатора в ліквідаційній процедурі?

Який порядок реалізації майна банкрута в ліквідаційній процедурі?

В якому порядку задовольняються вимоги кредиторів?

5. Між боржником, його акціонерами і одним із кредиторів в процедурі банкрутства укладено мирову угоду на вигідних умовах для боржника відносно часткового списання кредитором боргів боржника, а також про обмін частини боргів на акції боржника, без задоволення всіх вимог і припинення провадження у справі про банкрутство.

В чому полягає відмінність мирової угоди в процедурі банкрутства від цивільно-правової угоди?

Який порядок укладання і умови мирової угоди в процедурі банкрутства?

Яка процедура затвердження мирової угоди господарським судом в процедурі банкрутства?

Який порядок розірвання мирової угоди і визнання її недійсною в процедурі банкрутства?

Нормативно-правові акти:

1. Господарський процесуальний кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України в редакції від 30.06.1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999 р. – N 42 – 43. – Ст. 378.
3. Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом» (нова редакція): Закон України від 22.12.2011 р. // Голос України. – 2012. – № 8 – 9 від 18.01.2012 р.
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 1-2. – Ч. 1. – Ст. 1.
5. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 643.
6. Про введення мораторію на примусову реалізацію майна: Закон України від 29.11.2001 р. // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 52. – Ст. 2332.
7. Податковий кодекс від 02.12.2010 року // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 92. – частина 1. – Ст. 3248.
8. Про затвердження порядку проведення досудової санації державних підприємств: Постанова КМУ № 515 від 17.03.2000 р. // Офіц. вісн. України. – 2000р. – № 12. – Ст. 427.
9. Положення про Міністерство юстиції України. Затв. Указом Президента України № 395/2011 від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 9. – Ст. 548.
10. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів). Затв. нар. Міністерства юстиції України від 14.10.2011 р. № 3176/5 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 83. – Ст. 3040.
11. Про судову практику в справах про банкрутство: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 18 грудня 2009 р. // Вісн. Верховного Суду України. – 2010. – № 2.
12. Інформаційний лист Вищого господарського суду України “Про практику Верховного Суду України у справах про банкрутство” від 16.05.2003 р. № 01-8/525 // Вісн. госп. судочинства. – 2003. – № 3.
13. Рекомендація Вищого Господарського суду України «Про деякі питання практики застосування Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом"» від 04.06.2004 р. № 04-5/1193// Вісник господарського судочинства. – 2004. – № 4.

Література:

1. Господарське право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти/ В.М. Гайворонський, В.П. Жушман, Н.В. Погорецька та ін.; За ред. В.М. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана. – Х.: 2005. – С. 260 – 280.
2. Поляков Б.М. Закон Украины “О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом”: Научно-практический комментарий / Под общей редакцией Д.Н. Притыки. – К.: Концерн “Издательский Дом “Ин Юре”. – 2003. – 272 с.
3. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні. Монографія. – Видання друге, виправлене і доповнене. – К.: Юридическая практика, 2006. – 384 с.
4. Чернадчук В.Д. Правове регулювання неплатоспроможності банків: Навчальний посібник. – Суми: ВТД “Університетська книга”. – 2007. – 230 с.

Радзивілюк В.В. Судова процедура санації: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 116 с.

5. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 20ге вид: змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.

6. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

Тема 9. Державне регулювання господарської діяльності.. Засоби державного регулювання. Контроль за здійсненням господарської діяльності. Державна регуляторна політика

План.

1. Економічна політика держави та її напрямки. Форми реалізації державної економічної політики.

2. Поняття та значення державного регулювання економіки. Засоби державного регулювання господарської діяльності.

3. Ліцензування та патентування господарської діяльності.

4. Технічне регулювання у сфері господарювання. Стандарти, технічні регламенти та підтвердження відповідності.

5. Правове регулювання цін і тарифів, їх види, порядок встановлення, відповідальність.

6. Правове регулювання стимулювання господарської діяльності: пільги, гарантії, дотації, компенсації, субсидії. Державна підтримка малого підприємництва.

7. Нагляд (контроль) за здійсненням господарської діяльності. Порядок проведення перевірок суб'єктів господарювання.

Завдання

1. До ТДВ «СК «А» (надалі – Товариство) надійшов з Держфінпослуг Акт про порушення законів та інших нормативно-правових актів Товариством (надалі – Акт). В акті зазначалося про порушення страховиком статті 31 ЗУ „Про страхування” в частині необхідності встановлення величини резервів незароблених премій залежно від часток надходжень сум страхових платежів (страхових премій, страхових внесків) з відповідних видів страхування у кожному місяці з попередніх дев'яти місяців (розрахунковий період).

Який порядок формування резервів? Які вимоги до розміщення резервних коштів? Вкажіть відповідальність за порушення порядку розміщення резервних коштів?

2. 6 травня 2008 року Держфінпослуг було призначено примусову санацію ВАТ “А” (надалі – Товариство) в зв'язку з невиконанням страховиком зобов'язань перед страхувальниками протягом трьох місяців.

Товариство вважаючи дії уповноваженого органу незаконними звернулося до адміністративного суду. Позов було мотивовано тим, що страховик належно виконує зобов'язання, а невіплата страхового відшкодування пов'язано з цивільно-правовим спором між страховиком та страхувальниками, щодо дійсності правочину.

В якому випадку уповноважений орган має право здійснювати примусові дії щодо страховика? Який порядок проведення примусової ліквідації, реорганізації та санації страховика?

4. Суб'єкт підприємницької діяльності Морозов відкрив магазин з продажу будівельних матеріалів. Через деякий час він орендував в іншому магазині два відділа, де здійснював реалізацію деяких будівельних матеріалів.

Чи необхідно придбати торговельний патент в даному випадку? Які види діяльності за законодавством підлягають патентуванню?

5. В результаті планової перевірки (інспектування) філії банку групою інспекторів НБУ було виявлено ряд порушень банківського законодавства, в тому числі відсутність деяких кредитних справ позичальників та невиконання вимог щодо ідентифікації фізичних осіб при відкритті поточних рахунків, про що була укладена довідка, яку підписав керівник названої групи. Після розгляду цієї довідки групою інспекторів та керівництвом територіального управління НБУ, керівником територіального управління НБУ був складений протокол і прийнято рішення про застосування до банку – юридичної особи заходів впливу, а саме, видано розпорядження щодо встановлення для банку підвищених економічних нормативів та накладання штрафу на банк-юридичну особу в розмірі один відсоток від суми зареєстрованого статутного фонду і винесено постанову щодо накладання штрафу на керівника банку у розмірі до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Які заходи впливу може застосовувати до банків НБУ?

Чи адекватні застосовані до банку заходи впливу конкретним порушенням, які ним були допущені?

Які є порушення законодавства при застосуванні зазначених заходів впливу?

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.03 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. - №11 Ст.462.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Там же. – 2010. – № 92. – частина 1. – Ст. 3248.

3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1.06.2000 року // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. - №36. – Ст.299.

4. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності :Закон України від 01.12.2005 р. № 3164-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. - № 12. – Ст. 101.

5. Про підтвердження відповідності: Закон України від 17.05.2001 р. № 2406-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. - № 32. – Ст. 169.

6. Про стандартизацію : Закон України від 17.05.2001 р. № 2408-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. - № 31. – Ст. 145.

7. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 03.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1990.- №52. – Ст. 650.

8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності :Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V // Відом. Верхов. Ради України. – 2007. - № 29. – Ст. 389.

Література:

1. Мамутов В. Посилення публічних засад у правовому регулюванні господарської діяльності // Право України. – 2009. - №9, С.83-94.

2. Задихайло Д.В. Держава та економічне ринкове середовище: господарсько-правовий контекст // Вісник академії правових наук. – 2005. - № 3 (42), С. 149-161.

3. Задихайло Д.В. Правовий господарський порядок в Україні: десятирічний досвід конституційно-правового забезпечення // Вісник Академії правових наук України. – 2006. - № 3 (46). – с. 143-153
4. Задихайло Д.В. Право на підприємницьку діяльність у системі відносин прав господарського порядку // Вісник Академії правових наук України. – 2011. - № 2 (65) – с. 113 - 123.
5. Саніахметова Н. Поняття державного регулювання // Українське комерційне право. – 2005. - №6, С. 10-17.
6. Устименко В., Джабраїлов Р. Засоби державного регулювання господарської діяльності: шлях до посилення соціального ефекту // Юридичний журнал. – 2010. - №7, С.19-21
7. Ліцензування в Україні / За заг. ред.. А.В. Дашкевича. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 416 с.
8. Кузьміна М.М. Господарсько-правові засоби забезпечення якості продукції: Монографія. – Х.: Вид-во «ФІНН», 2010. – 184 с.

Тема 10. Правові засади захисту економічної конкуренції.

План

1. Поняття економічної конкуренції. Загальна характеристика правопорушень в сфері конкуренції.
2. Правовий статус Антимонопольного комітету України, його структура та компетенція.
3. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.
4. Поняття економічної та адміністративної монополії. Монопольне (домінуюче) положення на ринку та зловживання ним.
5. Концентрація суб'єктів господарювання та контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.
6. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення.
7. Поняття суб'єктів природних монополій та суміжних ринків. Органи, що здійснюють державне регулювання діяльності природних монополій.

Завдання

1. Суб'єкти господарювання – приватні підприємства “Вікторія”, “Бікон” та “Торада”, здійснювали виробництво будівельних матеріалів. Власники цих підприємств вирішили створили шляхом реорганізації (злиття) ПП “Вікторія”, “Бікон” та “Торада” новий суб'єкт господарювання “ВБТ”, який продовжив займатися виробництвом будівельних матеріалів, та почав займати досить великий сегмент ринку даного товару. Новостворене підприємство почало здійснювати продаж виробленої продукції споживачам за умовою сприйняття останніми додаткових зобов'язань, зокрема придбання поряд з необхідними їм товарами, додатково непотрібних.

Чи відбувається у даному випадку порушення законодавства про захист економічної конкуренції (надайте кваліфікацію зазначеним діям), якщо - да, то яку відповідальність буде нести правопорушник? Які дії повинно вчинити регіональне відділення Антимонопольного комітету України?

2. П'ять засновників – підприємств, які є виробниками дитячого одягу вирішили створити нове підприємство шляхом злиття вищезазначених суб'єктів господарювання. Вартість активів та обсяг реалізації товарів двох підприємств за останній фінансовий рік складала суму еквівалентну 1 мільйон євро, а останніх трьох – 2 мільйона євро у сукупності. Виконавчий комітет міської ради відмовив у державній реєстрації на тій підставі, що у вищезазначених засновників не має дозволу з боку Антимонопольного комітету на концентрацію.

Чи правомірно здійснив орган державної реєстрації, чи відбувається у даному випадку концентрація господарюючих суб'єктів, та чи потрібен у даному випадку дозвіл на її здійснення?

3. Громадянин А. заснував приватне підприємство з виробництва спецодягу. Його дружина, яка не є приватним підприємцем, неодноразово перешкоджала укладенню договорів між споживачами та іншими виробниками спецодягу, (конкурентами г-на А). Вона поширювала між потенційними споживачами зазначеного товару відомості, які принижували ділову репутацію цих виробників.

Чи має місце у даному випадку недобросовісна конкуренція (якщо да – то надайте кваліфікацію зазначеним діям та визначити хто та яку повинен буде нести відповідальність)?

4. Два підприємства, виробники товарів побутової хімії, займали найбільший сегмент даного товарного ринку у відповідному регіоні (разом їх сукупна частка складала 36 %) домовилися про розподіл ринків збуту. Вони на певний період часу встановили ціни набагато нижче від цін, які склалися на даному товарному ринку, внаслідок чого було витіснено їх конкурентів - малих підприємств.

Чи є дії зазначених підприємств порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, яку назву має це порушення, та який орган повинен винести рішення щодо цього? Який загальний порядок для розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, та якими нормативними актами він регламентується?

5. ВАТ “Полтаваобленерго” здійснює постачання електричної енергії на підставі відповідної ліцензії.

Чи може такий суб'єкт господарювання за власним бажанням припинити свою діяльність чи зменшити обсяги реалізації електричної енергії, і з чим це пов'язано? Що становить собою природна монополія та суміжний ринок? Що утворює нормативно-правове підґрунтя функціонування “Енергоринку”?

6. Акціонерне товариство” Харківський електроапаратний завод” звернулось до господарського суду з позовом про визнання недійсним рішення антимонопольного органу про визнання його підприємством-монополістом та про занесення його в державний реєстр підприємств-монополістів. В своєму позові позивач посилався на те, що його доля на товарному ринку електромагнітних муфт великого діаметру складає 30 %, Антимонопольний орган мотивував своє рішення тим, що в Харківській області це єдиний завод по виробництву цієї продукції, тому він диктує споживачам неприйнятні умови при укладанні контрактів по постачанню такої продукції.

Яке рішення повинен винести господарський суд? чи існує державний реєстр підприємств-монополістів та які правові наслідки внесення в цей реєстр господарюючого суб'єкта?

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – №11. – Ст. 462.
2. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України - 2001.- № 12.- Ст. 64.
3. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1996.- № 36.- Ст. 164.
4. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1993.- № 50.- Ст. 472.
5. Про природні монополії: Закон України від 20.04. 2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. - 2000.- № 30.- Ст. 238.

Література:

1. Хозяйственное право: Учебник / Под ред. Мамутова В.К.- К.: Юринком Интер, 2002.- 912 с.- Библиогр.: с. 897-899.
2. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. К.: Юринком Интер, 2003.- 480 с.
3. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.
4. Медведєв А. Особливості становлення та розвитку законодавства про захист економічної конкуренції / А. Медведєв // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 2. –С. 11-14
5. Саніахметова Н. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем суб`єкта господарювання на ринку: поняття та види // Н. Саніахметова, С. Мельник // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 1. –С. 3-5
6. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 20ге вид: змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.

Тема 11. Спеціальні режими господарювання (для самостійного вивчення)

План

1. Спеціальні (вільні) економічні зони. Суб`єкти вільної економічної зони (ВЕЗ)
2. Зміст спеціальних режимів вільної економічної зони (ВЕЗ). Договір на реалізацію інвестиційного проекту. Адміністрація вільної економічної зони (ВЕЗ) та її компетенція.
3. Території з пріоритетним розвитком. Особливості правового режиму господарської діяльності. Державно-правове партнерство як форма спеціального режиму господарювання. Технологічні парки. Порядок здійснення господарської діяльності у надзвичайних умовах.

Нормативно-правові акти та література:

1. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.92 р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1992. - № 50 від 15.12.92р.
2. Бринцев О. Вільні економічні зони: Pro et contra / О. Бринцев, М. Міщенко // Вісн. Акад. правових наук України. – 2006. – № 4. – С. 137-145.

3. Буткевич О. В. Ліквідація пільгового режиму господарювання вільних економічних зон України / О. В. Буткевич // Вісн. господар. судочинства. – 2005. – № 4. – С. 159-164.

4. Андреев В. К. Правовое регулирование создания и деятельности особых экономических зон / В. К. Андреев // Государство и право. – 2006. – № 7. – С. 43-47.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 1. Правове регулювання торговельної діяльності та комерційне посередництво.

План

1. Економіко-правова сутність торгівлі. Господарсько-торговельна діяльність як різновид господарської діяльності.
2. Класифікація торговельних правовідносин, Форми господарсько-торговельної діяльності. Джерела правового регулювання торговельної діяльності.
3. Поняття товару та особливості правового режиму обігу окремих його видів.
4. Організовані ринки торгівлі.
5. Державне регулювання та контроль торговельної діяльності.
6. Порядок заняття торговельною діяльністю та правила торговельного обслуговування населення.
7. Порядок обліку торговельних операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій та товарно-касових книг.
8. Правове регулювання торгівлі спиртом, алкогольними напоями, тютюновими виробами.
9. Правове регулювання деяких видів посередницько-торговельної діяльності: поставка, енергопостачання, оренда майна, лізинг.

Завдання

1. Студент-сирота В. у вільний від навчання час здійснює поїздки до Туреччини та скуповує товари народного споживання. Придбані товари направляються в Україну вантажним контейнером з подальшим продажем їх В. на ринку Барабашово.

1. *Наскільки правомірна діяльність В.?*
2. *До якого виду торгівлі відноситься діяльність В.?*
3. *Які особливості здійснення торгівлі на ринках ?*

2. Колективне сільськогосподарське підприємство “Урожай” з метою залучення коштів для весняно-польових робіт прийняло рішення про розпродаж великих запасів пшениці та цукру. При цьому прийняло рішення: цукор продати у Російську Федерацію, а, враховуючи заборону облдержадміністрації на вивіз зерна за межі області, пшеницю продати на території області.

1. *З використанням якої форми організації ринку Колективне сільськогосподарське підприємство “Урожай” може реалізувати пшеницю?*
2. *Які особливості ринку зерна в Україні ?*
3. *Які особливості ринку цукру в Україні та порядку його імпорту та експорту?*
4. *Які особливості ціноутворення названих видів торгівлі (внутрішньої та зовнішньої)?*
5. *Чи правомірні дії облдержадміністрації?*

3. 2 вересня 2011 року працівники відділу по боротьбі з економічною злочинністю здійснили перевірку складу-магазину будівельних матеріалів фізичної особи підприємця М. В обґрунтування своїх дій працівники міліції послалися на Закон України “Про міліцію”, скаргу споживача та пред’явили посвідчення особи.

У ході перевірки працівники міліції перевірили:

- Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи - підприємця;
- Свідоцтво про реєстрацію платника податків;
- Провели інвентаризацію каси;
- Провели інвентаризацію товарних залишків;
- Перевірили наявність сертифікатів відповідності на цемент, розфасовані в мішках, марки М-300, М-400, М-500.

Перевіркою встановлено, що на місці торгівлі відсутні копії сертифікатів на цемент марки М-400. На мішках з цементами марки М-500 відсутня інструкція по їх застосуванню. На мішках з цементами М-300 відсутня вказівка на строк виготовлення та строк придатності.

По результатам перевірки, працівниками міліції складений протокол перевірки та протокол вилучення :

- копій сертифікатів;
- по одному екземпляру мішків в яких був упакований цемент.

Матеріали перевірки (протоколи, упаковка) направлені в Н-е обласного управління у справах захисту прав споживачів та районну податкову інспекцію.

12 вересня 2011р. працівниками Н-е обласного управління у справах захисту прав споживачів проведена перевірка діяльності приватного підприємця М.

2 жовтня 2011 року Начальником Н-е обласного управління у справах захисту прав споживачів винесена Постанова про накладення санкцій, передбачених статтею 23 Закону України "Про захист прав споживачів" від 2 жовтня 2001 року за №22-222 у виді штрафу в розмірі 4213 (чотири тисячі двісті тринадцять) гривень.

14 вересня 2001 року інспектором районної податкової інспекції проведена перевірка дотримання податкового законодавства фізичною особою-підприємцем М.

За результатами перевірки встановлено, що в торговому приміщенні відсутні на видному місці:

- копія патенту;
- книга скарг і пропозицій;
- копія дозволу на відкриття об'єкту торгівлі.

За результатами перевірки складений Акт перевірки і переданий на підписання ФОП М.

1. *До якого виду торгівлі відноситься діяльність фізичної особи-підприємця М.?*
2. *Який порядок відкриття об'єктів торгівлі?*
3. *Які вимоги до торговельного залу об'єкта торгівлі?*
4. *Які вимоги встановлені чинним законодавством для роздрібною торгівлі будівельними матеріалами і їх якості?*
5. *Назвіть обов'язки продавця?*
6. *Який порядок обліку торговельних операцій?*
7. *Назвіть державні органи, які мають право здійснювати перевірки суб'єктів торговельної діяльності та проаналізуйте їх компетенцію?*

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – Ст. 144.
2. Цивільний кодекс України: Закон України от 16.01.2003 р. // Там же. - 2003. – Ст. 356 .
3. Податковий кодекс України: Закон України Закон від 02.12.2010 р. // Там же. – 2011. – № 13 – 17. – Ст. 112.
4. Митний кодекс України: Закон України від 11.07.2002 // Там же. – 2002. – № 38 - 39, Ст. 288.

5. Про захист прав споживачів: Закону України від 12.05.1991, № 1023 –XII, в редакції Закону від 01.12.2005 р. № 3161 - IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. - № 1, - Ст.84.
6. Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру: Закон України від 17.06.99 № 758-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. - № 32. - Ст.268.
7. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1.06.2000 № 1775-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. - № 36. – Ст.299.
8. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 4.07.2002 № 37-IV. // Відом. Верхов. Ради України. - 2002, - № 35, - Ст.258.
9. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 1.06.2000 № 1776-III // Відом. Верхов. Ради України. - 2000, - № 38, - Ст.315.
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 року № 4004-XII. // Відом. Верхов. Ради України. . - 1994, - № 27, - Ст.218.
11. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23 грудня 1997 року № 771/97-ВР. // Відом. Верхов. Ради України, в редакції 06.09.2005 р. № 2809 – IV. - 2005, - № 50, - Ст.533.
12. Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції: Закон України від 14.01.2000 № 1393-XIV//Відом. Верхов. Ради України. 2000, №12, Ст.95.
13. Положення про Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів, затверджене Указом Президента України від 13 квітня 2011 року N 465/2011// Офіц. вісн. України, 2011, № 29, Ст. 1271
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 р. № 833. «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів» // Офіц. вісн. України, 2006. - № 25. – Ст. 1818
15. Правила роздрібної торгівлі нафтопродуктами, затв. Постановою КМУ від 20.12.97 N 1442 // Офіц. вісн. України від 29.01.1998 - 1998 р., № 2, стор. 47, Ст. 51, код акту 4635/1998
16. Правила роздрібної торгівлі ювелірними й іншими виробами з дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів органогенного утворення і напівкоштовних каменів, затв. Постановою КМУ від 25.03.99 N 460//Офіц. вісн. України від 16.04.1999., № 13, - Ст. 517, стор. 30, код акту 7188/1999
17. Постанова КМУ від 23.05.01 N 559 "Про затвердження переліку професій, виробництв і організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів і видачі особистих медичних книжок"// Офіц. вісн. України, 2001, № 21. – Ст. 950.
18. Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затв. Пост. Каб. Мін. Укр. Від 15.06.2006, № 833 // Офіц. вісн. України, 2006 р., № 25. – Ст. 1818
19. Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами (затверджені наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України від 13 березня 1995 р. N 37) // Право і практика. – 2009. - № 14. – с. 13
20. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами (затверджені наказом Мінекономіки України від 19.04.07 N 104, зареєстр. у Міністерством юстиції України 08.11.07 N 1257/14524) // Офіц. вісн. України, - 2007. - № 86. – Ст. 3183
21. Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами (затверджені Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 11.07.2003 N 185) // Офіц. вісн. України, - 2003, - № 30, - Ст. 1581 (зі змінами: Право і практика, - 2009, - № 14, - с. 82)

22. Правила роздрібної торгівлі тютюновими виробами. (затв. наказом Мінекономіки України від 24.07.02 N 218, зареєстр. у Міністерстві юстиції 20.08.02 N 679/6967) // Офіц. вісн. України, - 2002, - № 34. – Ст. 1632 (зі змінами: Право і практика, - 2006, - № 25, - с. 13)
23. Правила роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства, затв. наказом Міністерства економіки України від 24.07.02 №219 (зареєстр. у Міністерстві юстиції 20.08.02 № 680/6968) // Офіц. вісн. України, - 2002, - № 34. – Ст. 1633 (зі змінами: Право і практика, - 2007, - № 12, - с. 44)
24. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 01.02.2005 №28 (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.05.2005 за № 466/10746) // Офіц. вісн. України, - 2005, - № 19, - Ст. 1006
25. Правила торгівлі на ринках, затверджені Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 26.02.2002 № 57/188/84/105 // Офіц. вісн. України. - 2002, - №13, - ст.681.
26. «Положення про поставки продукції виробничо-технічного призначення» та «Положення про поставки товарів народного споживання», що були затверджені постановою Ради Міністрів Союзу РСР від 25.07.88, № 888 // СП СССР, - 1988, - № 24 – 25, - Ст. 70
27. Інструкції «Про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за кількістю», (затверджена постановою Державного арбітражу при Раді Міністрів Союзу РСР від 15 червня 1965 р. № П-6 з наступними змінами) та інструкції про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за якістю (затверджена постановою Державного арбітражу при Раді Міністрів Союзу РСР від 25 квітня 1966 р. № П-7) // Бизнес (сборник систематизированного законодательства), - 2006, - Выпуск 12, - с. 23

Література:

1. Попов А.А. Торговое право: Учебное пособие. – 3-е изд. доп. и перераб. – Х.: Изд. Группа “РА-каравелла” 2003 р.
2. Правовое регулирование торговой деятельности в Украине /Составитель Задыхайло Д.В. – Харьков: “Синтекс”, 1997 г.
3. Шершеневич Г.Ф. Учебник торгового права – М.: „СПАРК”, 1994.с 25
4. Батрова Т.А. Формирование системы торгового законодательства / Журнал российского права. – 2011. - № 9. – С. 29-33
5. Буткевич О.В. Особенности определения предмета торгового договора / Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – Х.: ХНУ, 2010. - № 929: Серія «Право», Спец.вип. – С. 169-173.
6. Буткевич О.В. Учасники торговельних відносин / Вісник господарського судочинства. – 2011. № 2. – С. 78-82

Тема 2. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

План.

1. Зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
2. Зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту.
3. Особливості змісту зовнішньоекономічного контракту. Право країни, що визначає права та обов'язки сторін.
4. Базисні умови поставок. Правові звичаї міжнародної торгівлі.
5. Платіжні умови та джерела їх регулювання. Захисні застереження. Арбітражне застереження.
6. Порядок розгляду справ інститутами міжнародного комерційного арбітражу.
7. Договір міжнародної купівлі - продажу товарів. Міжнародно-правові джерела зовнішньоекономічних зобов'язань.
8. Угоди з давальницькою сировиною.
9. Франчайзингові та ліцензійні зовнішньоекономічні угоди.
10. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах членства України в СОТ.
11. Ліцензування та квотування ЗЕД.
12. Облік окремих зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Завдання

1. Державне казенне підприємство “Оптико-механічний завод” у січні 2011 року склало контракт з приватною фірмою “Індіан-Інтернешнл” (Покупець) на поставку оптичних лінз на умовах FCA до м. Харків на загальну суму 40 000 доларів США. Вантажоотримувач – польське підприємство високоточного обладнання “Польськамедсервіс”. При цьому умовами контракту передбачалося, що оплата здійснюється за поставлені лінзи поетапно :

- 40 % передплата;
- 60 відсотків на протязі 60 днів з моменту поставки.

Сторони домовилися, що “все, що не врегульовано цим контрактом, регулюється чинним законодавством України.” При цьому, у разі виникнення спору, спір передається на розгляд до Міжнародного комерційного арбітражного суду, місце розгляду справи – м. Стокгольм, мова судочинства – англійська.

У зв'язку з невиконанням своїх обов'язків по оплаті 60 % приватною фірмою “Індіан-Інтернешнл” у зазначені в контракті строки, постачальник приступив до розшуку засновника Покупця – Р.. З цією метою:

- звернувся з відповідним запитом до посольства Індії в Україні;
- звернувся з листом до “Інтерполу”;
- Звернувся з відповідною скаргою до Міністерства внутрішніх справ Індії.

Всі ці інстанції зрозуміло віднесли до підприємства-постачальника, але відповіли, що Рашид А. не проживає за зазначеною адресою в Індії понад 1 року, знаходиться в розшуку правоохоронними органами по звинуваченню в зґвалтуванні.

Державна податкова інспекція направила повідомлення про наявність податкового боргу у зв'язку з несвоєчасним поверненням валютної виручки Державним казенним підприємством “Оптико-механічний завод”.

Не погоджуючись з цим рішенням–повідомленням, Державне казенне підприємство “Оптико-механічний завод” звернулося до Господарського суду Харківської області про визнання його недійсним, вказуючи, що як постачальник воно здійснило всі необхідні дії для повернення валютної виручки.

1. Які вимоги до форми зовнішньоекономічного контракту встановлюються законодавством України?

2. Що таке арбітражне застереження? Його значення. Проаналізуйте можливі варіанти оптимальних арбітражних застережень.

3. До якої групи відносяться базисні умови поставок FCA. Проаналізуйте їх зміст, права і обов’язки Покупця та Постачальника.

4. Які вимоги до розрахунків в іноземній валюті в зовнішньоекономічній діяльності встановлюються законодавством України? Проаналізуйте їх значення.

5. Які наслідки несвоєчасного повернення валютної виручки за зовнішньоекономічними договорами? Які види відповідальності передбачені законом за такі порушення? Чи поширюються строки позовної давності на такі правовідносини?

6. Які форми розрахунків та платіжні умови ви вважаєте найбільш оптимальними в зовнішньоекономічних відносинах?

7. Які органи розглядають такі спори та який порядок судового розгляду спорів в зовнішньоекономічній діяльності?

8. Чи правомірні дії Державної податкової інспекції?

2. Згідно з контрактом №1 від 19 жовтня 2011 року ТОВ «ОТТО» поставлена покупцю нерезиденту ЗАТ «Оптовро-розничная торговая и производственная фирма «Кубаньоптпродторг». (Російська Федерація) конструкторський набір зверхлегкого літака Х-32 «Бекас» на умовах EXW Харків. Оплата за поставлений товар проведена в іноземній валюті.

1 грудня 2011 року ДПІ (відділ організації перевірок по відшкодуванню ПДВ Управління податкового аудиту і валютного контролю) представлений ТОВ «ОТТО» акт про проведення перевірки правильності визначення суми ПДВ, яка підлягає відшкодуванню з бюджету ТОВ «ОТТО».

В акті зазначалось, що ТОВ «ОТТО» неправильно визначило розмір ПДВ, який підлягає відшкодуванню з бюджету, тому як не включило в податкові зобов’язання суму ПДВ, яка підлягає сплаті за контрактом із ЗАТ «Оптовро-розничная торговая и производственная фирма «Кубаньоптпродторг» за ставкою 20 %. До такого висновку ДПІ прийшло посилаючись на Податковий кодекс України, згідно якого операції з продажу товарів, що були вивезені (експортовані) платником податку за межі митної території України, оподатковуються за нульовою ставкою. При цьому товари вважаються вивезеними (експортованими) платником податку за межі митної території України у разі, якщо їх вивезення (експортування) засвідчене належно оформленою вантажно-митною декларацією. А ТОВ «ОТТО» не є експортером, тому як ЗАТ «Оптовро-розничная торговая и производственная фирма «Кубаньоптпродторг» отримала товар на складі продавця.

1. Порівняйте правові категорії – зовнішньоекономічна і зовнішньоторговельна діяльність, експорт товару.

2. Яке правове значення мають правила “ІНКОТЕРМС”? Проаналізуйте правила “ІНКОТЕРМС” по чотирьох групах: E, F, C, D. А саме:

- коли продавець вважається таким, що виконав свої зобов’язання за поставкою товарів;

- хто проводить очистку товару для експорту і імпорту, виконує митні процедури і несе пов’язані з цим розходи і ризики?;

- хто організовує і оплачує перевезення товару, а також несе при цьому ризики

загибелі або пошкодження товару?;

- які документи необхідні у зв'язку з поставкою товару, хто, за чий рахунок і як їх передає?;

- яка упаковка необхідна для товару і хто її забезпечує?.

3. Що таке митна територія?

4. Поняття вантажно-митної декларації. Її функції та порядок оформлення.

3. ВАТ «Машинобудівний завод» (далі Постачальник) поставив Угорській компанії «Здравіє» (далі Покупець) медичні діагностичні прилади на суму 120 000 доларів США на умовах товарного кредиту на 50 днів з моменту передачі товару покупцю. В свою чергу через 20 днів Покупець поставив Постачальнику по іншому контракту сенсорні індикатори, які використовуються в продукції останнього, на загальну суму 101 000 доларів США з умовою оплати на протязі 30 днів з моменту передачі товару. Виконуючи свої обов'язки по оплаті за медичне діагностичне обладнання, Покупець сплатив Постачальнику 19 000 доларів США, що до решти суми направив письмове повідомлення про залік однорідних вимог. У зв'язку з цим просив вважати взаємні розрахунки повністю проведеними. Постачальник погодився з заліком взаємних однорідних вимог і не звертався до господарського суду про сплату за медичне діагностичне обладнання.

Через шість місяців за результатами перевірки дотримання податкового та валютного законодавства ДПП не погодилася з проведеним заліком взаємних однорідних вимог і направила ВАТ «Машинобудівний завод» рішення повідомлення про наявність податкової заборгованості – сплаті неустойки у вигляді пені за несвоєчасне повернення валютної виручки та сплати штрафних санкцій за таке порушення.

1. Який порядок розрахунків в іноземній валюті за зовнішньоекономічним контрактом?

2. Чи допустимі заліки взаємних однорідних вимог в зовнішньоекономічній діяльності ?

3. Що таке новація договору? Чи допускається новація зовнішньоекономічного контракту?

4. Проаналізуйте дії податкового органу.

4. Комбінат будівельних матеріалів «В» (далі «В») прийняв рішення про придбання контрольного пакету акцій, які продавалися внаслідок додаткової емісії, польського підприємства (акціонерного товариства) по виробництву шпалер «С» (далі «С»). З цією метою був укладений контракт купівлі-продажу акцій, згідно з яким у рахунок оплати за акції КБМ «В» передає до статутного фонду АТ обладнання по контролю за якістю на суму 500 000 злотих та іноземну валюту –800 000 доларів США.

З метою забезпечення повного контролю над «С» між цими ж сторонами був укладений ще один контракт, згідно якого «В» викупляло емітовані ним акції, і раніше придбані «С» (що складає 25 % статутного фонду «В») на загальну суму 200 000 доларів США.

Підприємство «В» на виконання контрактів подало заявку до банку про придбання іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку. Відвантажило обладнання по контролю за якістю. Але банк відмовив в купівлі іноземної валюти. Митниця відмовила в митному оформленні вивозу обладнання по контролю за якістю.

1. Який порядок здійснення інвестицій за кордон?

2. Охарактеризуйте режим здійснення іноземного інвестування на території України?

3. Чи правомірно відмовив банк в купівлі іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України ? Якщо так, то чому?

4. Чи правомірно відмовила митниця в митному оформленні обладнання по контролю за якістю на вивіз? Якщо так, то чому?

5. Порівняйте правову природу двох контрактів купівлі-продажу акцій.

Нормативно-правові акти:

- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI// Відом. Верхов. Ради України. - 2011 р., / № 13-14, № 15-16, № 17, Ст. 112.
 2. Митний кодекс України: Закон України від 11.07.2002 р. // Відом. Верхов. Ради України.- 2002 р., № 38 - 39, Ст. 288
 3. Конвенция о получении за границей доказательств по гражданским и торговым делам . Дата прийняття : 18.03.70 г. Дата приєднання України: 19.10.2000 г.(із заявами і застереженнями) // Юрид. вісн. України – 2000. - № 48. –с.3.
 4. Конвенция о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений. - 1960. № 46. - Ст. 421. Дата підписання: 10 июня 1958 г. Дата підписання представителем ССРСР: 29 декабря 1958. Дата вступлення в силу для ССРСР: 7 июня 1959 г. Дата ратифікації: 22 августа 1960 г. Дата вступлення в силу для України: 10 января 1961 г.// ОВУ, - 2004, - № 45, - ст.3004.
 5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів. Дата підписання: 23.05.69 р. Дата набуття чинності – 27.01.1980 Дата підписання Україною: 06.11.1982 р. Дата приєднання : 14.04.86 р. (в складі СРСР) Дата набуття чинності : 13.06.86 р. // Міжнародні договори України. – 1997. – Т.І. – с. 6 – 39.
 6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.91 № 959-XII// Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 29. - Ст. 377.
 7. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.94 № 4002- XII// Відом. Верхов. Ради України. - 1994, - № 25, - ст.198.
 8. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.94 № 185/94-ВР // Відом. Верхов. Ради України. - 1994, - № 40, - ст.364.
 9. Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах: Законом України від 15.09.1995 № 327/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. 1995, N 32, ст.255
 10. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Законом України від 23.12.1998 № 351-XIV// Відом. Верхов. Ради України. - 1999, N 5-6, ст.44.
 11. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року N 2374-III// Відом. Верхов. Ради України. 2001, N 24, ст.128.
 12. Указ Президента України “Про інвестування майнових цінностей резидентами за межами України” від 13.09.95 р. № 839/95 // Урядовий кур’єр, - 1995, - № 145-146 від 28.09.95 р.
 13. Указ Президента України від 4 жовтня 1994 року N 566/94 "Про заходи щодо впорядкування розрахунків за договорами, що укладають суб'єкти підприємницької діяльності України" Укази Президента України. – 1991 – 1996, Т. I. – с. 262
 14. Указ Президента «Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами» від 18 червня 1994 року N 319/94 // Вісник Податкової служби України, 2003, № 9, 04.03.2003
 15. Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.93 р. № 15-93 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” // Відом. Верхов. Ради України. - 1993, - № 17, - ст. 184.

16. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності ” затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 р. N 1863 // Урядовий кур'єр від 19.12.2002 - № 237.
17. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України “Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)” від 06.09.2001 № 201//ОВУ, - 2001, - № 39 від 12.10.2001- ст.1784.
18. Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 12.11.03 р. N 492 // Офіц. вісн. України від 02.01.2004 - 2003 р., № 51, частина 1, стор. 316, стаття 2707, код акту 27159/2003.
19. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів, публікація Міжнародної торгової палати 2007 р. № 600 [Електронний ресурс] // Система інформаційно-правового забезпечення ЛІГА:ЗАКОН.
20. Міжнародні правила по інкасо, публікація Міжнародної торгової палати № 522, редакція 1995 р. [Електронний ресурс] // Система інформаційно-правового забезпечення ЛІГА:ЗАКОН.
21. Правила Інкотермс 2010, публікація Міжнародної торгової палати № 715. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/988_014/ed20110101

Література:

1. Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності . К. Юрінком Інтер, 1999.
2. Комаров В.В. Международный коммерческий арбитраж. – Х.: Основа, 1995.
3. Попов А.А. Правовые основы внешнеэкономической деятельности: учеб. пособ. / А.А. Попов. Х.: Каравелла, 2001. – 358 с.
4. Гнізділов А.М. Нетарифне регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності: методи та інструменти / Вісник Академії митної служби України. Серія «Державне управління» / Академія митної служби України. – Д.: Акад. митної служби України. 2010. – 2010. № 1 (2). – С. 35-42
5. Орел П. Вирішення спорів, що випливають із ЗЕД-контракту / Бизнес. Збірник систематизованого законодавства. – 2010. – № 9 (вересень). – С. 175-179.
6. Слабик І. Нова редакція Incoterms / Юридичний журнал. 2011. - № 1. – С. 112-113
7. Правила Інкотермс 2010 [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/988_014/ed20110101

Тема 3. Правове регулювання ринків фінансових послуг.

План.

1. Поняття та види фінансових послуг.
2. Поняття ринків фінансових послуг. Поняття фінансової операції та її ознаки.
3. Функції та компетенція Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Інші регулятори ринку.
4. Система та суб'єкти фінансового моніторингу.
5. Коло суб'єктів, що мають право надавати фінансові послуги. Реєстрація та ліцензування діяльності фінансових установ. Суміщення надання певних видів фінансових послуг.
6. Законодавчі засади запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Завдання

1. Виробничо-комерційна фірма (ВКФ) надала позику за рахунок власних коштів фізичній особі – працівнику фірми на умовах строковості та платності. Районна податкова інспекція звернулася до господарського суду з позовом про визнання недійсним договору позики, оскільки ВКФ не мала права надавати фінансові позики (без реєстрації у якості фінансової установи та отримання відповідної ліцензії).

Яке рішення повинен винести суд?

2. ТОВ "Октопус" здійснює займається будівництвом багатоквартирних житлових будинків. Будівництво здійснюється за рахунок коштів фізичних осіб, які мають намір придбати квартиру і оформлюється договором про пайову участь у будівництві. Юрист товариства вважає, що у даному випадку порушуються норми Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю" та законодавства про фінансові послуги, оскільки ТОВ "Октопус" фактично надає фінансові послуги із управління грошовими коштами фізичних осіб, не маючи статусу фінансової установи. Директор товариства хоче отримати роз'яснення від уповноваженого державного органу.

До якого органу він має звертатися? Підготуйте проект відповіді на запит.

3. До юридичної фірми звернувся директор ломбарду "Барс", створеного у формі повного товариства з проханням розробити нову редакцію установчого договору, яка б відповідала вимогам чинного законодавства. При ознайомленні із проектом нової редакції договору директор помітив, що з предмету діяльності було виключено положення про здійснення ломбардом операцій щодо збереження майна та скупки виробів із дорогоцінних металів. Юристи пояснили директору, що ломбард є фінансовою установою і не може займатися іншими видами діяльності, аніж фінансові послуги. Директор наполягав на залишенні цієї послуги в договорі, мотивуючи свою позицію тим, що ломбард надає такі послуги дуже давно і не мав жодних ускладнень з боку контролюючих органів.

Чи є обґрунтованою позиція юристів?

4. До страхової компанії звернувся потенційний клієнт з метою страхування життя. Клієнт попросив у працівника страхової компанії ознайомити його з фінансовою звітністю компанії за останні десять років, переліком нерухомого майна, що їй належить, переліком акціонерів та керівників компанії (голови та членів правління, керівників структурних підрозділів) із зазначенням їх паспортних даних, номерів телефонів та місця проживання. Потенційний клієнт мотивував свою вимогу тим, що договір страхування життя є довгостроковим і він має зібрати максимум відомостей про компанію, її акціонерів та керівників, для того щоб бути впевненим у її добропорядності та надійності.

Як має поступити працівник страхової компанії?

5. До банку звернувся представник іноземної компанії з метою відкрити рахунок для формування статутного капіталу ТОВ, що створюється цією іноземною компанією. Працівник банку перевіряв комплект наданих документів та додатково запросив у представника статут іноземної компанії, а також відомості про всіх її учасників, а якщо такі учасники є юридичними особами, то також про їх учасників (паспортні дані, місце проживання, копії паспортів). Представник іноземної компанії відмовився надавати зазначені документи, оскільки їх надання не передбачене Інструкцією про порядок відкриття рахунків у національній та іноземній валюті", затвердженою рішенням НБУ. Працівник банку відмовив у відкритті рахунку.

Чи правомірними були дії працівника банку?

6. Представники Держфінмоніторингу здійснили перевірку оператора однієї із державних лотерей. Під час перевірки було виявлено, що не виконуються вимоги ЗУ “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”, а саме оператор не має у своїй структурі спеціального підрозділу з питань фінансового моніторингу. Оператор стверджував, що він не має статусу фінансової установи і тому не є суб'єктом первинного фінансового моніторингу.

Чи вірним є твердження оператора? Які санкції або заходи впливу можуть бути застосовані до оператора лотереї у випадку порушення ним законодавства?

7. Представники Держфінпослуг здійснили планову виїзну перевірку (інспекцію) кредитної спілки "Швидка допомога". Протягом перевірки було виявлено наступні порушення: невідповідність головного бухгалтера спілки встановленим Професійним вимогам; недотримання спілкою фінансових нормативів діяльності та невідповідність договорів про надання кредитів вимогам законодавства про фінансові послуги та Закону України «Про захист прав споживачів».

Які заходи впливу можуть бути застосовані до кредитної спілки?

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.03р. // Офіц. вісн. України. – 2003. - №11 – Ст. 461.

2. Господарський кодекс України від 16.01.03р. // Там же. – 2003. - №11 – Ст. 462.

3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. // Офіційн. вісн. України.-2001.-№32.- Ст.-1457.

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 28.11.2002 р. // Офіційн. вісн. України. - № 50.- Ст. 2248.

5. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003 р. - № 52. – Ст. 377.

6. Положення про Державний реєстр фінансових установ, затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28 серпня 2003 р. N 41 // Офіційн. вісн. України.- 2003. – № 38. – Ст. 2048.

7. Положення про надання окремих фінансових послуг юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, затверджено розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 22 січня 2004 р. N 21 // Там же. – 2004. – № 16. – Ст. 1128.

8. Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. // Офіційн. вісн. України. – 2005 р. - № 21.

9. Про затвердження Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 08.07.2004 р. // Офіційн. вісн. України. - 2004 р. - № 30.

10. Про Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України : Указ Президента України від 04.04.2003 р. // Офіційн. вісн. України. – 2003. – № 15.

11. Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 05.08.2003 р. // Офіційн. вісн. України. - 2003 р. - № 34.

Література:

1. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 20ге вид: змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
2. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.
3. Масляєва К.В. Господарсько-правове забезпечення функціонування ринку фінансових послуг України. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010 р. – 176 с.
4. Масляєва К. Специфіка правового статусу органів державного регулювання ринку фінансових послуг України: проблеми та шляхи їх вирішення // Юридична Україна. – 2007. – № 8. – С. 41–45.

4. Правове регулювання банківської діяльності.

План.

1. Поняття банківської системи України, її структура.
2. Національний банк України: функції та повноваження. Індикативне та адміністративне регулювання банківської діяльності.
3. Система банківських операцій (послуг), їх регулювання.
4. Банківські рахунки та їх види. Порядок відкриття та закриття банківських рахунків, права і обов'язки сторін по договору банківського рахунку.
5. Правові основи безготівкових розрахунків в народному господарстві. Розрахунково-касове обслуговування та його зміст.
6. Кредитні операції банків. Види банківського кредиту (банківської позики).
7. Депозитні операції банків. Інші операції банків.

Завдання.

1. У дозволі, який був наданий банком своїй філії, було відсутнє право філії на здійснення такої банківської операції (наприклад, у дозволі банку), як залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку України. Але в довіреності на керівника філії було передбачено повноваження на здійснення угод, пов'язаних з цією операцією, і філія здійснювала такі угоди і операції, відображаючи їх на своєму балансі на підставі укладених керівником угод.

Яку відповідальність несе керівник філії, філія банку і банк за здійснення таких операцій?

Чи можуть бути визнані угоди, які уклалися під час здійснення залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку України, недійсними і на якій підставі?

2. В договорі на розрахунково-касове обслуговування було передбачено, що у випадку відсутності операцій по рахунку на протязі 3-х місяців, рахунок закривається банком. В банку (АКБ) було прийнято розпорядження про закриття рахунку клієнта після відсутності операцій по рахунку на протязі 3-х місяців, а кошти, які залишалися на рахунку, було відправлено, за вирахуванням оплати вартості розрахунково-касового обслуговування, яку банк списав на свою користь, на інший рахунок клієнта в іншому банку, про який в банку (АКБ) була наявна інформація в справі по відкриттю рахунку. Але ці кошти з іншого рахунку клієнта в законному порядку були списані на підставі платіжної вимоги в рахунок погашення його боргів. Клієнт звернувся з позовом до банку (АКБ) про відшкодування шкоди у розмірі коштів, які було перераховано з рахунку.

Чи має право банк самостійно списувати кошти в рахунок оплати розрахунково-касового обслуговування клієнта, якщо має, при яких умовах?

Які збитки поніс клієнт? Надайте обґрунтовану відповідь з відображенням умов, які необхідно виконати банку з метою недопущення спору.

3. В банк надійшов запит про надання інформації про рух коштів на рахунку фізичної особи – не суб'єкта підприємницької діяльності, підписаний начальником відділу Державної служби боротьби з економічною злочинністю і скріплений гербовою печаткою цього органу.

Чи має право банк надати відповідь на такий запит?

Яким органам МВС України банк повинен надавати відповідь на оформлені в установленій формі запити?

4. Між банком та акціонерним товариством (далі – АТ) було укладено кредитний договір про надання кредиту траншами (частинами) на протязі 10 днів після надання заявок АТ на перерахування траншів. Банк виконував перерахування несвоєчасно. АТ у зв'язку з несвоєчасним одержанням коштів зазнало збитків в своїй виробничій діяльності і не змогло повернути кредит та проценти. Суд задовольнив позовом банку про стягнення з АТ кредиту, процентів та пені тільки в частині стягнення кредиту, відмовив в стягненні процентів та пені.

Обґрунтуйте законність прийнятого судом рішення на підставі норм законодавства.

5. Товариство з обмеженою відповідальністю (далі - ТОВ) – резидент одержало позику в іноземній валюті від нерезидента і не зареєструвало контракт про позику у встановленому законодавством порядку. Банк зарахував іноземну валюту на рахунок ТОВ, яке використало іноземну валюту в Україні у відповідності з законодавством. Під час повернення позики банк відмовив ТОВ в перерахуванні іноземної валюти нерезиденту, посилаючись на відсутність реєстрації контракту. ТОВ звернулося з позовом до господарського суду з вимогою зобов'язати банк перерахувати іноземну валюту ТОВ по контракту нерезиденту.

Які порушення законодавства наявні у діях банку та ТОВ?

Яке рішення повинен прийняти суд? Обґрунтуйте відповідь.

6. Позичальник своєчасно не перераховував проценти за користування кредитом банку. Суд задовольнив позов банку до позичальника про розірвання кредитного договору на підставі того, що в кредитному договорі містилася умова дострокового розірвання при наявності прострочення виконання зобов'язань позичальником, але відмовив банку у стягненні кредиту, процентів та пені з поручителя у зв'язку з визнання кредитного договору розірваним.

Чи є розірвання кредитного договору на таких умовах законним?

Які підстави для припинення поруки?

Чи законне рішення суду? Обґрунтуйте відповідь.

Нормативно-правові акти:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. // Офіційн. вісн. України. – 2001. – № 1-2. – частина 1. – Ст. 1.

2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.99 р. // Офіційн. вісн. України. – 1999. – № 24. – Ст. 1087.

3. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Офіційн. вісн. України. - 2001. – № 20.- Ст. 828.

4. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 .11. 96 р.// Відом. Верхов. Ради України// . - 1997. - № 5. - Ст.28.
5. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23 .09.94 р. // Відом. Верхов. Ради України – 1994. - № 40. - Ст.364.
6. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05 .04. 2001 р.// Офіційн. вісн. України .- 2001. – № 17.- Ст. 731.
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 28. 11. 2002 р. // Офіційн. вісн. України. – 2002. – № 50. – ст. 2248.
8. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет КМУ від 19 .02.93 р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1993. - № 17. - Ст.184.
9. Законом України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" № 4452-VI від 23.02.2012 р. // Голос України. – 2012. – № 51. – від 21.03.2012 р.
10. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, Затв. постановою Правління НБУ № 306 від 08.09.2011 р. // Офіційн. вісн. України. - 2011.- № 84.- Ст. 3092.
11. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Затв. постановою Правління НБУ № 368 від 28 серпня 2001 р. // Офіційн. вісн. України. – 2001. – № 40. – ст. 1813.
12. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства. Затв. постановою Правління НБУ № 369 від 28 серпня 2001 р.// Офіційн. вісн. України. – 2001. – № 41. – ст. 1864.
13. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою. Затв. постановою Правління НБУ від 10 серпня 2005 р. N 281 // Офіційн. вісн. України .- 2005.- № 35.- Ст.2133.
14. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах. Затв. постановою Правління НБУ № 492 від 12 листопада 2003 р.// Офіційн. вісн. України - 2003. - № 51. – частина 1. –Ст. 2707.
15. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. Затв. постановою Правління НБУ № 22 від 21 січня 2004 р.// Офіційн. вісн. України. - 2004. – № 13. – Ст. 908.
16. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Затв. постановою Правління НБУ № 637 від 15 грудня 2004 р.// Офіційн. вісн. України - 2005. – № 3. – Ст. 155.
17. Інструкція про порядок здійснення контролю і отримання ліцензій за експортними, імпорнтними та лізинговими операціями. Затв. постановою Правління НБУ № 136 від 24 березня 1999 р. // Офіційн. вісн. України . - 1999. - № 22. - Ст. 1020.

Література:

1. Банківське право України: Навч. посібник. Кол. Авт.: Жуков А.М., Іоффе А.Ю., Кротюк В.Л., Пасічник В.В., Селіванов А.О. та ін. / За заг. ред. А.О. Селіванова – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2000. – 384 с.
2. Костюченко О.А. Банківське право: Навч. посіб.- 2-ге вид. перероб. і доп.- К.: МАУП. - 2000. - 240 с.
3. Закон України “Про банки і банківську діяльність”: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.С. Стельмаха. — К., 2006. – 520 с.
4. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій. – К.: Атака, 2004. – 624 с.
5. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.
6. Глібко С.В. Питання правового регулювання договорів, пов'язаних з відкриттям рахунків в банках” // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – № 1. — с. 73 – 80.

7. Глібко С.В. Особливості господарсько-правового регулювання споживчого кредитування//Проблеми законності: Респ. межвід. наук. Зб./ Відп. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. – Вип. 98. – с. 45 – 54.

Тема 5. Правове регулювання страхової діяльності (для самостійного вивчення)

План

1. Поняття страхової діяльності. Суб'єкти ринку страхових послуг.
2. Правове регулювання страхової діяльності в Україні. Контроль та нагляд за здійсненням страхової діяльності. Компетенція уповноважених органів в сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності.

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційн. Вісник України. . – 2003. – №11. – Ст. 462.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003 - N 11 (28.03.2003) - Ст. 461
3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. // Голос України - 1996 - N 68
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р.// Офіційн. вісн. України. – 2001. - N 32 (23.08.2001) - Ст. 1457
5. Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 28.08.2003р. - № 40 // Офіційн. вісн. України. – 2003. - N 38 (03.10.2003) - Ст. 2047
6. Про затвердження Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 13.11.2003р. - № 125 // Офіційн. вісн. України. – 2003. - N 50 (26.12.2003) - Ст. 2631.
7. Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар / За ред.. Коссака В.М. – К.:Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 672 с.

Література:

1. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 2-е вид: змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
2. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.
3. Страхове право : Навч. посіб. / За ред. Ю. О. Заїки. – К.: Істина, 2004. – 192 с.
4. Чапичадзе Я.А. Правовое регулирование страховой деятельности в Украине: Учеб. пособ. – Х.: Апекс+, 2004. – 416 с.

Тема 6. Правове регулювання ринку цінних паперів (для самостійного вивчення)

План

1. Законодавство про цінні папери та фондовий ринок.
2. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори. Форми регулювання фондового ринку.
3. Облік права власності на цінні папери. Національна депозитарна система.

4. Правове регулювання розміщення цінних паперів (емісії).
5. Види професійної діяльності з торгівлі цінними паперами. Організатори торгівлі цінних паперів.

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 81. – Ст. 2727.
4. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448 // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 51. – Ст. 292.
5. Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні: Закон України від 10.12.1997 р. № 710 // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 15. – Ст. 67.
6. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480 // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
7. Положення про депозитарну діяльність, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 17.10.2006 р. № 999 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 49. – Ст. 3269.
8. Положення про порядок ведення реєстрів власників іменних цінних паперів, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 17.10.2006 р. № 1000 // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 6. – Ст. 233.
9. Положення про саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 17.02.2009 р. № 125 // Офіц. вісн. України. – 2009. – № 41. – Ст. 39.
10. Положення про функціонування фондових бірж, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 19.12.2006 р. № 1542 // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 5. – Ст. 186.
Порядок та умови видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку, переоформлення ліцензії, видачі дубліката та копії ліцензії, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 26.05.2006 р. № 345 // Офіц. вісн. України, 2006. – № 32. – Ст. 2353.
11. Порядок зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 23.06.2006 № 432 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 34. – Ст. 2436.
12. Правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затв. рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг № 1449 від 12.12.2006 // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 6. – Ст. 235.

Література:

1. Белов В.А. Ценные бумаги в российском гражданском праве / Под ред. проф. Е.А. Суханова. – М.: ЮрИнфоР, 1996. – 448 с.
2. Кологойда О.В. Правове регулювання фондового ринку України: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 320 с.

3. Мозговий О., Бурмака М. Державне регулювання ринку цінних паперів в Україні // Ринок цінних паперів України. – 1997. – № 1. – С. 34–40.
4. Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В. Цінні папери в Україні: Навчальний посібник. – Видання 2-ге, доповнене. – К.: Кондор, 2004. – 400 с.
5. Панова Л.В. Институт ценных бумаг: критерии понятия рынка ценных бумаг // Проблемы законности. – 2002. – Вып. 58. – С. 54–61.
6. Яценюк А. Фондовый рынок Украины: проблемы та перспективи розвитку // Вісник Національного банку України. – 2004. – № 11. – С. 4–9.

Тема 7. Правове регулювання інвестиційної діяльності.

План

1. Поняття та форми реалізації інвестиційної політики держави.
2. Поняття та ознаки інвестиційної діяльності. Її співвідношення з підприємницькою та господарською діяльністю.
3. Поняття, ознаки та класифікація інвестиції як правової категорії.
4. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Форми участі держави в інвестиційних відносинах.
5. Склад та зміст інвестиційних відносин.
6. Форми інвестиційних правовідносин: договірні та бездоговірні. Договори інвестиційного характеру: правова природа, ознаки, суттєві умови та види.
7. Інвестиційні договори з особливим суб'єктним складом (концесійні угоди, угоди про розподіл продукції, договори на реалізацію інвестиційного проекту в ВЕЗ і ТПР).
8. Поняття спільного інвестування, особливості та класифікація інститутів спільного інвестування. Форми та засоби державного регулювання інститутів спільного інвестування.
9. Правове регулювання іноземного інвестування.
10. Державне регулювання інвестиційної діяльності: засоби та механізми реалізації.
11. Правові режими інвестиційної діяльності та форми їх реалізації. Спеціальні (вільні) економічні зони та території пріоритетного розвитку.

Завдання

1. Корпорація «Дент Сплай» (США) та фірма «Стоматологія» (РФ) створили Товариство з обмеженою відповідальністю «СтомаДент» по виробництву стоматологічного обладнання. З метою організації виробництва Корпорація «Дент Сплай» за установчим договором внесла до статутного капіталу інтелектуальну власність (технологію виробництва). Фірма «Стоматологія» (РФ) внесла до статутного капіталу технологічне обладнання. Після першого року діяльності Корпорація «Дент Сплай» та фірма «Стоматологія» внесли до установчого договору зміни, згідно яких зазначили, що технологія є спільним внеском, а обладнання є внеском до статутного капіталу Корпорації «Дент Сплай». Після трьохрічної діяльності ТОВ «СтомаДент» один із її учасників – Корпорація «Дент Сплай» - вирішив вийти із складу учасників та вимагав повернути його внесок, тобто технологічне обладнання в натурі, що було задоволено товариством. Але митні органи відмовили в оформленні вивозу іноземної інвестиції.

Чи правомірною є відмова митних органів в оформленні вивозу інвестицій?

Охарактеризуйте правовий режим іноземних інвестицій.

В чому полягають гарантії в разі припинення інвестиційної діяльності; гарантії переказу доходів, прибутків та інших сум у зв'язку з іноземними інвестиціями; гарантії використання доходів, прибутків та інших коштів, одержаних від іноземних інвестицій на території України.

2. ЗАТ «Водолій» здійснило додаткову емісію акцій та продало їх ТОВ «Вотер Інвест» (США) в обмін на 1000 холодильних вітрин, які використовуються для збереження напоїв під час роздрібною торгівлі. В угоді, яка регламентує внесення вищезазначених холодильних вітрин до статутного фонду вказано, що предметом цього договору є формування цілісного майнового комплексу в обмін на емітовані корпоративні права і розподіл між сторонами додаткового випуску акцій ЗАТ «Водолій». Регіональна митниця відмовила у митному оформленні майна, що ввозиться, та видала Талони відмови у пропуску на митну територію України чи митному оформленні товарів та інших предметів. Відмова мотивувалася п.п. 3.2.8., п.3.2. ст. 3 Закону України «Про податок на додану вартість», а саме тим, що майно, що ввозиться, не може розглядатися як інвестиція, та повинно обкладатися податком на додану вартість та іншими зборами як імпортна операція.

На думку Регіональної митниці, до віднесення операції як інвестиція, а тому такої, що не обкладається податком на додану вартість необхідна наявність наступних фактів:

- факт передачі основних фондів до статутного фонду;
- факт формування за допомогою таких основних фондів цілісного майнового комплексу;
- факт отримання компенсації у вигляді корпоративних прав;
- факт державної реєстрації іноземної інвестиції.

Регіональна митниця вважає, що ці факти відсутні, холодильні вітрини не можуть входити до цілісного майнового комплексу ЗАТ «Водолій», оскільки основним видом діяльності останнього є виробництво мінеральних вод та прохолодних напоїв. А зі змісту угоди отримані холодильні вітрини ЗАТ «Водолій» має намір здавати в оперативний лізинг покупцям своїх напоїв, які здійснюють роздрібну торгівлю. Регіональна митниця посилається на норму п.1. ст.4 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» згідно якої цілісний майновий комплекс - це господарський об'єкт з завершеним циклом виробництва продукції (робіт, послуг) з наданою йому земельною ділянкою, на якій він розміщений, автономними інженерними комунікаціями, системою енергопостачання. В ЗАТ «Водолій» відсутня земельна ділянка, яка б була відведена для холодильних вітрин, відсутні і інші, на думку регіональної митниці, ознаки цілісного майнового комплексу, а також відсутня на момент звернення для митного оформлення реєстрація іноземної інвестиції в установленому законодавством України порядку.

Дайте поняття інвестиції та іноземної інвестиції?

В яких формах здійснюються інвестиційна діяльність?

Дайте поняття цілісного майнового комплексу?

Що таке інвестиційна діяльність як вид господарської діяльності?

Що таке оперативний лізинг?

Який порядок реєстрації іноземних інвестицій?

Який порядок ввезення іноземних інвестицій на територію України?

Чи правомірні дії регіональної митниці?

3. Громадянин України Шевченко О.Д., який не є суб'єктом підприємницької діяльності (СПД), вирішив заснувати зі своїми польськими приятелями в місті Кракові підприємство з іноземними інвестиціями (ПзП) «Вацлав». Для цього він збирається внести одну частину вкладу в статутний фонд підприємства у вигляді обладнання (комп'ютерів, комплектуючих та запасних частин до них), оцінивши вклад в гривнях, а другу частину вкладу – в гривнях готівкою. Коли Шевченко О.Д. спробував провести майнові цінності через митний кордон України і Польщі, органи Державної митної служби затримали вантаж та вимагали необхідний дозвіл Міністерства економіки України на інвестування таких цінностей за кордон. У Міністерстві економіки України відповіли Шевченку О.Д., що він взагалі не може вносити обладнання до статутного фонду польського

підприємства, та оцінювати свій внесок у національній валюті України. Коли Шевченко О.Д. звернувся до банку для перерахування грошей на рахунок, відкритий в Кракові для зарахування коштів до статутного фонду ПЗП, у валютному відділі йому зазначили, що він може перерахувати кошти тільки в безготівковій формі, зареєструвавшись як СПД.

1. Наскільки правомірні дії відповідних державних органів та банку?

2. Що має робити Шевченко О.Д. і які дозволи та в якому вигляді він має отримати?

4. Російський громадянин Белов С.К. та український суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа Голубенко В.Ф. уклали договір спільної діяльності, згідно з яким вони об'єднали свої вклади та зобов'язалися спільно здійснювати друкування фотографій та інші фотопослуги у місті Харкові для отримання прибутку. При цьому Белов С.К. ввіз як внесок з Росії обладнання для фотолабораторії, а Голубенко В.Ф. вклав гроші та право оренди нежилого приміщення, пристосованого для фотолабораторії. Через 2 роки після початку спільної діяльності Белов С.К. вирішив продати свою частку іншій особі, а отримані від продажу кошти та свою частину прибутку репатріювати в Росію. Коли він звернувся в Уповноважений банк для переказу грошей в Росію, в банку відповіли, що не здійснять переказ, доки Белов С.К. не надасть довідку податкового органу про сплачений їм в Україні податок на прибуток (доходи) і індивідуальну ліцензію НБУ. Крім того, до нього звернувся відповідний орган Державної митної служби України з вимогою сплатити ввізне мито на обладнання, що було ввезено Беловим С.К. два роки тому за договором спільної діяльності. А Голубенко В.Ф. звернувся до суду з визнанням договору купівлі продажу частки недійсним, тому що Белов С.К. не отримав його дозвіл на вчинення відчуження.

1. Чи правомірні дії органу Державної митної служби, банку та Голубенка В.Ф.?

2. Яке рішення має прийняти суд та які його правові наслідки?

3. Де буде оподатковуватися прибуток Белова С.К. – в Україні, чи в Росії, або там і там одночасно?

5. Анатолій, 14 років, заробив президентську стипендію та вніс її як вклад до статутного фонду товариства з обмеженою відповідальністю. Борис, 15 років, створив комп'ютерну програму та вирішив здійснити права на її використання з метою отримання прибутку. Микола, 16 років, розпорядився своїм заробітком зробивши банківський вклад на депозит. Наталя, 17 років, вийшла заміж і купила акції ВАТ “Укртелеком” на вторинному ринку. Володимир, 17 років, зайнявся комерційним посередництвом. Сергій, 18 років, купував нерухомість на Кіпрі.

1. Чи міг кожен з них вчиняти відповідні дії?

2. Хто з них є інвестором?

6. В Харкові діє підприємство з іноземними інвестиціями “Лаура”, зареєстроване у 1998 році, в статутному фонді якого міститься іноземна інвестиція в розмірі 100% статутного фонду. Засновники звернулись до органу державної реєстрації з необхідними документами для реєстрації змін до статуту, пов'язаними з приведенням його змісту до вимог Закону України «Про акціонерні товариства», зокрема із зміною організаційно-правової форми із ЗАТ на ПрАТ. Однак орган державної реєстрації відмовив у реєстрації, обґрунтувавши свою відмову необхідністю привести установчі документи у відповідність діючому законодавству і визначити організаційно-правову форму підприємства як іноземне підприємство.

1. Чи правомірна відмова органу державної реєстрації у реєстрації змін до статуту ПрАТ “Лаура”?

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.03р. // Офіц. вісн. України. – 2003.- №11 – ст. 461.
2. Господарський кодекс України від 16.01.03р. // Там же. – 2003.- №11 – ст. 462.
3. Податковий кодекс України: Закон України Закон від 02.12.2010 // Відом. Верхов. Ради України. - 2011 р., № 13-14, № 15-16, № 17 /, стор. 556, стаття 112.
4. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.91 р. № 1560–XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
5. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.96 р. № 93/96-ВР. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
6. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (Конвенцію ратифіковано Законом N 1547-III від 16.03.2000, (ВВР), 2000, N 21, ст.161).
7. Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом "єдиного вікна": Закон України від 21.10.2010 № 2623-VI// Відом. Верхов. Ради України. - 2011, N 11, ст.70.
8. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України від 15.03.01 р. № 2299-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 21. – ст. 103.
9. Про концесії: Закон України від 16.07.99 р. № 997-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372.
10. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.99 р. № 1039-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 44. – Ст. 391.
11. Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження: Закон України від 17.02.2000 р. № 1457-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 12. – ст. 97.
12. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.99 р. № 991-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 40. – ст.363.
13. Про інвестування майнових цінностей резидентами за межами України: Указ Президента України від 13.09.95 р. № 839/95// Уряд. кур'єр. 1995. - № 145-146.- с.5.
14. Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.97 р., № 112 // Офіц. вісн. України, 1997, № 6, 11.03.97, с. 41 - 44
15. Про затвердження Порядку видачі, обліку і погашення векселів, виданих під час ввезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність, та сплати ввізного мита у разі відчуження цього майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.96 р., № 937// Урядовий кур'єр. - 1996. – № 154-155 від 17.08.1996 р.
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 серпня 1996 р. N 928, якою затверджено „Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій” // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 16. - Ст. 439.
17. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з укладанням та виконанням договорів про сумісну діяльність Роз'яснення Вищого Арбітражного суду України від 28.04.95 р. № 02-5/302 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1998. – № 3. – С. 78.
18. Про затвердження Інструкції про порядок видачі індивідуальних ліцензій на здійснення інвестицій за кордон: затв. Постановою Правління НБУ від 16.03.99 р. № 122// ОВУ. – 1999. – № 17. – Ст. 754.

19. Положення про порядок іноземного інвестування в Україну, затв. постановою Правління НБУ № 280 від 10.08.05 // ОВУ.-2005.-№ 35.-ст. 2132.

Література:

1. Вінник О.М. Інвестиційне право. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005.– 264с.
2. Задыхайло Д.В. Инвестиционное право Украины: Сборник нормативно-правовых актов с комментариями. – Х.: Эспада, 2002. – 752 с.
3. Кібенко О.Р. Особливості правового регулювання іноземних інвестицій в Україні (міжнародно-приватно-правовий аспект): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03/ Нац. юрид. академія України. – Х., 1998. – 22 с.
4. Сімсон О.Е. “Инвестиционные и инновационные правоотношения: перспективы развития публичной и частной сфер” – Київ, «Видавничий Дім “ІнЮре”», 2005. – 416 с.
5. Сімсон О.Е. Критерії кваліфікації інвестиційних договорів // Підприємництво, господарство і право. - 2001. - № 1. - С. 27 - 30.
6. Таран Л.В. Специальный правовой режим предпринимательской деятельности в свободных экономических зонах Украины (комплексное исследование). – Х.: Видавець СПДФО Вапнярчук Н.М., 2004. – 256 с.
7. Зельдіна О. Правові питання залучення інвестицій до України / Право України. – 2010. – 8. – С. 33-38
8. Масляєва К.В. Господарсько-правові засоби державного регулювання діяльності інституційних інвесторів / Вісник національної юридичної академії України ім.. Я.Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. 2010. – № 2. – Х.: Право, 2010. – С. 127-135

Тема 8. Правові засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.

План.

1. Державна політика в сфері інноваційної діяльності.
2. Поняття, ознаки інноваційної діяльності. Її співвідношення з науковою та науково-технічною діяльністю. Національна інноваційна система. Технологія та трансфер технологій.
3. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності.
4. Загальний правовий режим реалізації інноваційних проектів.
5. Правовий режим інноваційної діяльності технологічних парків та наукових парків.
6. Правові форми комерціалізації інноваційних продуктів: договори на створення та реалізацію науково-технічної продукції, договори передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності, ліцензійні договори та інші.

Завдання

1. Підприємства “А” і “В” уклали договір про спільну діяльність без утворення юридичної особи та без об'єднання вкладів щодо координації діяльності та розподілу обов'язків з налагодження серійного виробництва нових мінеральних добрив, здатних значно покращити морозостійкість зернових. За умовами договору підприємство “А” здійснює науково-дослідну частину проекту, проводить необхідні лабораторні та інші випробування, оформлює документацію та реєструє розроблені суспензії та суміші як

мінеральні добрива, а також здійснює заходи, необхідні для патентування нового продукту, в тому числі з підготовки документації. Підприємство “В” зобов’язується фінансувати дослідження, виробити пробні партії добрив, використовуючи власну матеріальну базу, оформити необхідну для серійного виробництва дозвільну документацію, здійснювати випуск та наступну реалізацію продукції.

Сторони зазначеного проекту, вважаючи, що вони здійснюють інноваційну діяльність – проводять дослідження та випускають на внутрішній ринок України нову конкурентноздатну продукцію комплексної дії, яка за своїми основними показниками значно перевищує аналогічну продукцію інших виробників, а за деякими навіть не має аналогів, – а тому мають право на пільги зі сплати ПДВ та податку на прибуток, перестали перераховувати відповідні суми до бюджету.

В результаті проведення планової перевірки податковою інспекцією підприємству “В” було зазначено на відсутність у нього права на пільги, передбачені ЗУ “Про інноваційну діяльність”, а тому було винесено рішення про донарахування сум податкових зобов’язань та сплату штрафу.

Директор підприємства “В” відмовився від сплати зазначених сум, вважаючи, що підприємство є суб’єктом інноваційної діяльності, бо виробництво та реалізація нових мінеральних добрив є його основною діяльністю, тобто становить більше 70 % загального обсягу продукції, що ним випускається.

Податковою інспекцією подано до господарського суду позов до підприємства “В” щодо донарахування та сплати сум податкових зобов’язань та сплати штрафу.

Вирішите спір по суті. Визначите, чи мають право підприємства “А” та “В” на пільги зі сплати ПДВ та податку на прибуток, передбачені ЗУ “Про інноваційну діяльність” ?

Які суб’єкти господарської діяльності та за яких умов мають право на податкові та митні пільги при здійсненні інноваційної діяльності?

2. У рамках договору про співробітництво між науково-дослідною фірмою „К” (далі – НДФ „К”), виробничим підприємством “N” (далі – ВП “N”) та корпорацією “А” розробляються нові високочастотні антени (далі – ВЧА). Згідно з умовами договору основні обов’язки між сторонами розподіляються наступним чином:

- НДФ “К” проводить дослідження та здійснює розробку ВЧА, оформлює технічну документацію на них;

- ВП “N” готує дослідні зразки та проводить їх випробування, організовує випуск пробних партій товару, а пізніше буде займатися й масовим виробництвом товару та його реалізацією;

- корпорація “А” фінансує весь проект шляхом надання кредиту під реалізацію зазначеного проекту, на умовах забезпечення його повернення майновими правами на об’єкти інтелектуальної власності, що створюватимуться у зв’язку з реалізацією проекту, а також корпоративними правами НДФ “К”, що пов’язані із володінням останньою 51-відсотковим пакетом акцій ВП “N”.

Сторони домовилися, що всі питання, пов’язані з реалізацією проекту, ними вирішуються спільно, простою більшістю голосів.

На чергових зборах представників сторін ВП “N” та корпорацією “А” було запропоновано провести патентування розробки. НДФ “К” в цілому ідея підтримана, але на її думку, правоволодарем у заяві, а потім і в самому патенті має бути зазначена саме НДФ “К”, оскільки вона є безпосереднім розробником ВЧА. ВП “N” та корпорація “А” з такою позицією не погодились, зазначаючи, що в частині доручення НДФ “К” провести наукове дослідження та розробку ВЧА у рамках договору про співробітництво вони виступають як замовники щодо проведення необхідної науково-дослідної роботи. На цій підставі ВП “N” та корпорація “А” настоювали, що за умови відсутності у договорі про

співробітництво інших положень права інтелектуальної власності на розробку належать ним спільно.

Для погодження розбіжностей сторони прийняли рішення звернутися до юридичної консультації для з'ясування правової сторони їхнього спору.

Дайте мотивовану відповідь юриста та запропонуйте можливі шляхи вирішення розбіжностей сторін.

И змінилась би відповідь у разі, якщо НДФ “К” було розроблене технічне рішення щодо нового продукту (ВЧА) та способу його використання до укладення договору про спільну діяльність?

3. Підприємство “К” – учасник технологічного парку “М”. На цій підставі воно звільнено від сплати ПДВ та ввізного мита на продукцію, сировину, матеріали, обладнання та інші товари, необхідні для реалізації проекту технопарку.

При виконанні проекту технопарку з'явилась потреба внести зміни до номенклатури та обсягу деяких матеріалів, сировини та комплектуючих. Поставки таких товарів були скориговані, у договори з відповідними контрагентами були внесені зміни та доповнення, однак вони не були відображені у довідці про номенклатуру та обсяг ввозу в Україну товарів, необхідних для реалізації проекту.

Податкова інспекція на підставі невиконання підприємством “К” вимог законодавства щодо внесення змін до номенклатури товарів, що ввозяться в Україну для реалізації проекту технопарку, оспорила право підприємства на звільнення від сплати ПДВ та ввізного мита.

Назвіть категорії суб'єктів господарювання, пов'язаних з виконанням технопарку інноваційних проектів.

На яких суб'єктів господарювання поширюється пільговий режим інноваційної діяльності технопарку?

Розкрийте зміст пільгового режиму інноваційної діяльності технологічних парків.

Вирішите спір по суті. Чи необхідно вносити зміни до довідки про номенклатуру та обсяг ввозу в Україну товарів, необхідних для реалізації проекту, у разі зміни та доповнення номенклатури та обсягів таких товарів?

Назвіть підстави для позбавлення учасників технопарків пільг із сплати ПДВ та ввізного мита на товари, що ввозяться в Україну для реалізації проекту технопарку. Чи правомірна вимога податкового органу про позбавлення учасника технопарку пільг на цій підставі?

4. Підприємство “Х”, яке є учасником технопарку “М”, реалізовує продукцію в рамках виконання своїх обов'язків за договором про спільну діяльність, в тому числі й по зовнішньоекономічному контракту.

На підставі п. 1 ст. 7 ЗУ “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, яким встановлюється строк розрахунків за експортно-імпортними операціями, які здійснюються при виконанні проектів технологічних парків, до 150 календарних днів, підприємство “Х” провело розрахунки за зовнішньоекономічним контрактом протягом 130 календарних днів з дати митного оформлення відвантаженої продукції.

Податковим органом підприємству “Х” було надіслане повідомлення-рішення про нарахування пені за порушення строків розрахунків в іноземній валюті, встановлених ЗУ “Про порядок проведення розрахунків в іноземній валюті”, вказуючи на відсутність у підприємства індивідуальної ліцензії НБУ на перевищення 90-денного строку розрахунків в іноземній валюті.

Підприємство “Х” подало позов до господарського суду на таке рішення податкового органу.

Вирішіть спір по суті. Визначте, на які законно встановлені строки розрахунків за експортно-імпортними операціями, які здійснюються при виконанні проектів технологічних парків, мають орієнтуватися їх учасники?

Чи мають право податкові органи нараховувати учасникам технопарків пеню за перевищення строків розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами?

5. Засноване у листопаді 1998 р. ТОВ “N” займається виробництвом свердел підвищеної стійкості шляхом використання іонно-плазмового напилення, на метод здійснення якого одним із засновників підприємства громадянином А. у вересні 1998 р. був отриманий деклараційний патент на винахід. Використання даного методу напилення ТОВ “N” здійснює на підставі передання засновником А. всіх майнових прав на цей винахід як вкладу до статутного фонду товариства.

ТОВ “N” вдалося налагодити серійне виробництво свердел, а також ним надаються послуги з встановлення, обслуговування та адаптації свердел до конкретних виробничих та технічних умов замовників.

У червні 2004 р. учасник (засновник) А. подав заяву про вихід зі складу товариства. При цьому в заяві містилось прохання на виділ належної йому частки у майні товариства в натуральній формі, тобто повернути йому майнові права на деклараційний винахід у зв'язку з наміром перетворити деклараційний патент у повний.

Але на загальних зборах товариства у такому проханні А. було відмовлено. Таке рішення загальних зборів було обґрунтовано тим, що А. не має права на отримання належної йому в майні ТОВ “N” частки в натуральній формі. Крім того, само товариство як патентоволодар зазначеного деклараційного винаходу має намір подати заявку до патентного відомства про проведення кваліфікаційної експертизи для отримання патенту на винахід. Тому мова може йти лише при виплату А. належної йому грошової компенсації.

А. звернувся із позовом до суду із проханням визнати за ним право на отримання належної йому в майні ТОВ “N” частки в натуральній формі і примусити товариство повернути йому майнові права інтелектуальної власності на деклараційний винахід.

Вирішіть спір по суті.

Як має бути вирішена аналогічна ситуація, якщо передаються як вклад до статутного фонду господарського товариства передається право використання об'єкта права інтелектуальної власності певними способами за умовами ліцензійного договору?

За яких умов може бути реалізовано право передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності до статутних фондів (капіталів) господарських товариств, та які правові наслідки такого правочину щодо режиму використання такого об'єкта?

6. У березні 2003 р. між науково-виробничим об'єднанням „N” (далі – НВО „N”) та регіональним відділенням Української державної інноваційної компанії (далі – УДІК) був укладений Інноваційний договір. Згідно з умовами договору НВО „N” отримує від УДІК інноваційну позику у суму 2 500 000 грн. на реалізацію інноваційного проекту. Позика надається протягом календарного року частинами згідно з календарним планом, який міститься у додатку до договору. Перша частина позики у сумі 500 000 грн. має бути перерахована УДІК на рахунок НВО „N” у II кварталі 2003 р. Повернення наданої позики відповідно до умов договору також має відбуватися рівними частинами у сумі 500 000 грн. щоквартально, починаючи з II кварталу 2004 р., за рахунок доходу від реалізації інноваційної продукції, а в разі затримки перерахування сум Дніпропетровським регіональним відділенням Української державної інноваційної компанії термін виконання інноваційного проекту продовжується на термін затримки.

Регіональне відділення УДІК у вересні 2003 р. в односторонньому порядку відмовилось від виконання своїх зобов'язань за Інноваційним договором, припинивши фінансування проекту.

У зв'язку з припиненням УДІК подальшого фінансування проекту НВО „N” не здійснив своєчасного повернення першої частини позики, вважаючи, що за таких обставин строк виконання Інноваційного договору продовжується на строк прострочення, а тому відповідно продовжився і строк повернення інноваційної позики.

У жовтні 2004 р. регіональне відділення УДІК подало до господарського суду позов до НВО „N” про стягнення заборгованості у сумі 1 000 000 грн. основного боргу та штрафних санкцій. НВО „N” у свою чергу подало зустрічний позов про відшкодування 980 000 грн. прямих збитків та 390 600 грн. збитків у вигляді недержаних доходів, заподіяних у зв'язку з припиненням подальшого фінансування інноваційного проекту.

Яке рішення по цій справі має прийняти господарський суд? Вирішіте спір по суті.

7. ТОВ „Z” засновано за участю наукового співробітника Київського політехнічного інституту (далі – КПІ), вкладом до статутного фонду якого стали майнові права на об'єкт авторського права – монографічну працю „Нові модифікації гідравлічних насосів для металургійної галузі”, автором якого він є.

Протоколом загальних зборів ТОВ „Z” було затверджено рішення про подання до органу управління наукового парку „Київський політехнічний інститут” (далі – НП „КПІ”) інноваційного проекту „Поставлення на виробництво нової модифікації гідравлічних насосів” з метою наступного укладення з НП „КПІ” договору про партнерство. Метою такого рішення було отримання ТОВ „Z” податкових та митних пільг, якими користуються учасники технологічних парків відповідно до ЗУ „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”.

ТОВ „Z” звернулось до органу управління НП „КПІ” із заявою про подання до державної реєстрації інноваційного проекту „Поставлення на виробництво нової модифікації гідравлічних насосів” у з метою отримання для його реалізації пільгових умов спеціального режиму інноваційної діяльності, передбачених ЗУ „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”. На таку пропозицію орган управління НП „КПІ” повідомив, що на НП „КПІ” не розповсюджується спеціальний режим інноваційної діяльності, передбачений для технопарків, а тому ТОВ „Z” не може отримати пільгові умови такого режиму для реалізації інноваційного проекту.

ТОВ „Z” звернулось із запитом до Міністерства юстиції України з питанням дати роз'яснення щодо режиму господарювання наукового парку та його партнерів, а також розповсюдженням на них положень ЗУ „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”.

Проаналізуйте відмінності правового статусу таких спеціальних суб'єктів інноваційного ринку, як технопарки та наукові парки, за вітчизняним законодавством.

Надайте відповідь на такий запит і визначте особливості режиму інноваційної діяльності наукового парку.

Нормативно-правові акти:

1. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 р., № 2984-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. - № 20 (17.05.2002). – Ст. 134
2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14 вересня 2006 р., № 143-V // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. - № 45. – Ст. 434
3. Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009 – 2013 роки»: Постанова Кабінету Міністрів

- України від 14 травня 2008 р., № 447 // Офіц. вісн. України. – 2008. - № 36. – Ст. 1201
4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р., № 40-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. - № 36. – Ст. 266
 5. Про наукову та науково-технічну діяльність від 13.12.1991., - № 1977-XII в ред. Закону України від 1 грудня 1998 р., № 284-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. - № 2-3. – Ст. 20
 6. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р., № 2623-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. - № 48. – Ст. 253
 7. Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 16 січня 2003 р., № 433-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. - № 13. – Ст. 93
 8. Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 6 квітня 2006 р. «Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України»: Указ Президента від 11.06.2006 р. // Офіц. вісн. України. – 2006. - № 28. – Ст. 2005
 9. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16 липня 1999 р., № 991-XIV в ред. Закону України від 12 січня 2006 р. № 3333-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. - № 22. – Ст. 182

Література:

1. Атаманова Ю.Є. Теоретичні проблеми становлення інноваційного права України. – Х.: Факт. – 256 с.
2. Атаманова Ю.Є. Участие в хозяйственных обществах правами промышленной собственности: Правовые проблемы передачи инновационного продукта.-Х., 2004. – 208 с.
3. Давидюк О.М. Технологія як економіко-правовий феномен // Проблеми законності. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – 2006. – Вип. 84. – с. 90 – 96.
4. Задихайло Д.В. Кодифікація інноваційного законодавств: окремі концептуально-правові підходи // Вісник академії правових наук України. – 2010. - № 4 (63) – с. 177 – 185.
5. Кудрявцева В.В. Проблеми систематизації законодавчого забезпечення інноваційної діяльності // Підприємництво, господарство, право. – 2004. - № 12 – с. 91 - 95
6. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 20ге вид: змін. та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
7. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

5. ПОТОЧНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмету курсу

Курс	Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
<p>Кількість кредитів ECTS: 4,5</p> <p>Модулів: 6 Змістовних модулів: 6</p> <p>Загальна кількість годин: 162</p>	<p style="text-align: center;">0304</p> <p style="text-align: center;">«Право»</p> <p style="text-align: center;">6.030401</p> <p style="text-align: center;">«Бакалавр»</p>	<p>Обов'язкова:</p> <p style="text-align: center;">Модуль I</p> <p>Лекції: 12 Практичні заняття: 10 Індивідуальна робота: 2 Самостійна робота: 12</p> <p style="text-align: center;">Модуль II</p> <p>Лекції: 8 Практичні заняття: 6 Індивідуальна робота: 4 Самостійна робота: 10</p> <p style="text-align: center;">Модуль III</p> <p>Лекції: 10 Практичні заняття: 4 Індивідуальна робота: 2 Самостійна робота: 10</p> <p style="text-align: center;">Модуль IV</p> <p>Лекції: 8 Практичні заняття: 6 Індивідуальна робота: 2 Самостійна робота: 4</p> <p style="text-align: center;">Модуль V</p> <p>Лекції: 16 Практичні заняття: 6 Індивідуальна робота: 4 Самостійна робота: 10</p>

		<p style="text-align: center;">Модуль VI</p> <p>Лекції: 6 Практичні заняття: 4 Індивідуальна робота: 2 Самостійна робота: 4</p> <p style="text-align: center;">Загалом модулі I- VI</p> <p>Лекції: 60 Практичні заняття: 36 Індивідуальна робота: 16 Самостійна робота: 50</p> <p>Види контролю: залік за результатами модульного контролю – Модулі I - III Іспит – Модулі I - VI</p>
--	--	---

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів з господарського права здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК). Загальним об'єктом оцінювання знань студентів при ПМК є відповідні частини навчальної програми з дисципліни „Господарське право”, засвоєння якої відповідно перевіряється під час ПМК.

Завданням ПМК є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу відповідно змістовного модулю, здатності осмислити зміст теми чи розділу навчальної програми, умінь застосовувати отриманні знання при вирішенні професійних завдань.

Об'єктами поточного модульного контролю знань студентів з господарського права є:

- успішність на практичних заняттях;
- виконання модульних контрольних завдань

Оцінювання результатів ПМК здійснюється викладачем наприкінці вивчення кожного змістовного модулю.

Критеріями оцінювання поточного модульного контролю є:

1. Успішність на практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань за результатом практичних занять, самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань – **від 0 до 4 балів**);

2. Оцінка за модульну контрольну роботу – **від 0 до 3 балів**.

Загальна кількість балів за ПМК при вивченні господарського права складає 50 балів (42 бали за три відповідних змістовних модулі: 7 балів *3 =21 бал в кожному семестрі). За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально 8 балів (4 бали за 7 семестр, і 4 бали за 8 семестр). Мінімальна кількість балів для складання заліку за 7 семестр складає 13 балів.

Виконання модульних контрольних завдань проводиться у формі тестування, відповідей на теоретичні питання, виконання індивідуальних завдань тощо.

Перелік тестів, питань та завдань, порядок і час їх складання, критерії оцінювання визначаються кафедрою і доводяться до відома студентів на початку навчального року, що передуює їх проведенню.

Підсумковий бал за результатами ПМК оформляється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Результати ПМК знань студентів вносяться до відомості обліку поточної успішності та є основою для визначення загальної успішності студента і враховуються при визначенні балів за підсумковий контроль знань (ПКЗ).

В разі невиконання завдань ПМК з об'єктивних причин студенти мають право за дозволом деканату скласти їх до наступного ПМК. Час та порядок складання визначається деканатом разом з кафедрою.

7. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Відповідно до «Положення про організацію навчального процесу в кредитно – модульній системі підготовки фахівців» індивідуальна робота студентів включає:

- анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис літератури тощо;
- реферат за вузько – спеціальною проблематикою;
- узагальнення судової практики з господарських справ;
- підготовка наукових статей та доповідей;
- робота в студентському науковому гуртку, написання наукових доповідей та участь у конференціях;
- написання та захист курсової роботи.

Індивідуальна робота здійснюється та оцінюється в кожному семестрі.

Вибір студентом індивідуальної роботи здійснюється за погодженням з кафедрою на початку навчального року. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює керівник, який закріплюється кафедрою за студентською навчальною групою. За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально **8 балів**.

Індивідуальна робота представляється для перевірки та оцінки за 15 днів до початку екзаменаційної сесії.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА”

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з господарського права здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК), індивідуальної роботи студентів та підсумкового модульного контролю знань студентів (ПКЗ) за 100-бальною шкалою. Результати поточного модульного контролю (ПМК) та індивідуальної роботи студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів; завдання, що виносяться на підсумковий контроль знань – від 0 до 50 балів.

Підсумковий контроль знань студентів (ПКЗ) з господарського права проводиться у формі іспиту з вузлових питань, що потребують творчої відповіді та умінь використовувати отриманні знання.

Конкретний перелік питань та завдань, що охоплюють весь зміст навчальної дисципліни, визначаються кафедрою та доводяться до студентів на початку навчального року. До екзаменаційного білета включаються, як правило, 3 питання.

До відомості обліку підсумкової успішності зносяться сумарні результати в балах ПМК, індивідуальної роботи студентів та ПКЗ.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку згідно такої шкали:

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується НЮАУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80-89
C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю значних помилок		75-79
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	2	60-69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти		35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1-34

9. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”

Загальна частина.

1. Поняття господарського права України. Предмет, мета та метод господарського права України.
2. Поняття, ознаки та види господарських відносин. Учасники відносин у сфері господарювання.
3. Основні принципи правового регулювання господарських відносин та їх значення під час здійснення господарсько-правового впливу.
4. Система господарського законодавства України. Напрямки модернізації господарського законодавства.
5. Поняття та види господарської діяльності. Відмежування господарської діяльності від господарського забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів.
6. Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання.
7. Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.
8. Підприємство та його види.
9. Державні унітарні підприємства та їх види.
10. Установчі документи господарських організацій. Вимоги до оформлення документів, які подаються державному реєстратору..
11. Правове регулювання реєстрації суб'єктів господарювання. Державний реєстратор.
12. Поняття та види господарських товариств.
13. Особливості правового статусу акціонерного товариства (у порівнянні з іншими формами господарських товариств).
14. Порядок створення акціонерного товариства.
15. Правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю.
16. Особливості правового статусу повного товариства.
17. Правовий статус командитного товариства.
18. Поняття та види кооперативів. Порядок управління.
19. Господарські об'єднання (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни).
20. Холдингові компанії.
21. Торгово-промислові палати.
22. Товарні біржі.
23. Правовий статус фондових бірж.
24. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління та інші.
25. Майно суб'єктів господарювання та джерела його формування.
26. Майновий стан та облік майна суб'єкта господарювання. Оцінка майна та майнових прав.
27. Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності.
28. Поняття та види господарських зобов'язань. Підстави виникнення господарських зобов'язань.
29. Поняття господарського договору. Істотні умови господарських договорів.
30. Загальний порядок укладення господарських договорів. Особливості укладення договорів за конкурсом, на аукціоні (публічних торгах), на біржах, за державним замовленням. Укладення господарських договорів за рішенням суду.
31. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.
32. Загальні умови виконання господарських зобов'язань. Підстави припинення господарських зобов'язань.

33. Підстави та наслідки визнання господарського договору недійсним, неукладеним.
34. Поняття, умови та правові форми державно-приватного партнерства.
35. Особливості договорів, укладених в рамках державно-приватного партнерства.
36. Поняття та форми господарсько-правової відповідальності.
37. Поняття та види санкції по господарському праву
38. Відшкодування збитків
39. Штрафні санкції.
40. Оперативно-господарські санкції.
41. Адміністративно-господарські санкції.
42. Поняття та значення державного регулювання економіки. Засоби державного регулювання господарської діяльності.
43. Ліцензування: порядок видачі, переоформлення та анулювання ліцензій.
44. Державна система стандартизації та її правові джерела. Види стандартів в Україні.
45. Сертифікація товарів та послуг.
46. Правові джерела регулювання ціноутворення в Україні. Види цін та тарифів, порядок їх встановлення. Відповідальність за порушення законодавства про ціни.
47. Державна підтримка малого підприємництва.
48. Контроль за здійсненням господарської діяльності. Порядок проведення перевірок суб'єктів господарської діяльності.
49. Державна регуляторна політика.
50. Поняття неплатоспроможності та банкрутства.
51. Підстави та порядок порушення справи про банкрутство.
52. Стадії провадження у справах про банкрутство.
53. Розпорядження майном боржника. Заходи щодо нагляду та контролю за управлінням та розпорядженням майном боржника.
54. Санація у справі про банкрутство.
55. Ліквідація. Підстави прийняття постанови про банкрутство. Наслідки визнання боржника банкрутом та припинення підприємницької діяльності.
56. Черговість задоволення вимог кредиторів по Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".
57. Поняття економічної конкуренції. Загальна характеристика правопорушень в сфері конкуренції
58. Правовий статус Антимонопольного комітету України, його структура та компетенція.
59. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.
60. Зловживання монополюним становищем на ринку. .
61. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.
62. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення.
63. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.
64. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
65. Поняття суб'єктів природних монополій та суміжних ринків. Органи, що здійснюють державне регулювання діяльності природних монополій.
66. Порядок розгляду справ про порушення конкурентного законодавства. Стадії розгляду справ.

Особлива частина.

67. Торговельна діяльність як різновид господарської діяльності. Види торгівлі та торговельної діяльності.
68. Поняття товару та особливості правового режиму обігу окремих його видів. Ліцензування та патентування торговельної діяльності.
69. Організаційні форми торговельної діяльності.
70. Порядок обліку торговельних операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій та товарно-касових книг.
71. Правове регулювання торгівлі спиртом, алкогольними напоями, тютюновими виробами.
72. Правове регулювання деяких видів посередницько-торговельної діяльності: поставка, енергопостачання, оренда майна, лізинг.
73. Зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
74. Зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту. Право країни, що визначає права та обов'язки сторін.
75. Базисні умови поставок.
76. Платіжні умови та джерела їх регулювання.
77. Захисні застереження.
78. Арбітражне застереження. Порядок розгляду справ інститутами міжнародного комерційного арбітражу.
79. Договір міжнародної купівлі - продажу товарів.
80. Угоди з давальницькою сировиною.
81. Франчайзингові та ліцензійні зовнішньоекономічні угоди.
82. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах членства України в СОТ. Ліцензування та квотування ЗЕД.
83. Поняття фінансової операції та її ознаки.
84. Поняття ринків фінансових послуг. Їх правове регулювання. Поняття та види фінансових послуг.
85. Функції та компетенція Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Інші регулятори ринку. Заходи впливу, що застосовуються у разі порушення законодавства, що регулює діяльність з надання фінансових послуг.
86. Коло суб'єктів, що мають право надавати фінансові послуги. Реєстрація та ліцензування діяльності фінансових установ. Суміщення надання певних видів фінансових послуг.
87. Система та суб'єкти первинного та державного фінансового моніторингу. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.
88. Поняття банківської системи України, її структура.
89. Правове становище Національного банку України.
90. Форми регулювання банківської діяльності і надзору Національного банку України та його повноваження. Індикативне та адміністративне регулювання банківської діяльності.
91. Система банківських операцій.
92. Розрахунково-касові операції банків.
93. Банківські рахунки. Порядок відкриття та закриття банківських рахунків.
94. Правове регулювання касових операцій банків. Права і обов'язки сторін по договору на розрахунково-касове обслуговування.
95. Правові основи безготівкових операцій в народному господарстві.
96. Кредитні операції банків. Види банківського кредиту (банківської позики).

97. Поняття страхової діяльності. Суб'єкти ринку страхових послуг.
98. Компетенція уповноважених органів в сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності. Контроль та нагляд за здійсненням страхової діяльності.
99. Правовий статус страховика. Посередницька діяльність у сфері страхування.
100. Правові особливості договору страхування.
101. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори.
102. Цінні папери та їх класифікація.
103. Державне регулювання фондового ринку.
104. Облік права власності на цінні папери. Національна депозитарна система.
105. Правове регулювання розміщення цінних паперів (емісії).
106. Види професійної діяльності на фондовому ринку.
107. Діяльність з торгівлі цінними паперами.
108. Організатори торгівлі цінними паперами
109. Поняття та кваліфікаційні ознаки інвестиційної діяльності. Поняття, ознаки та класифікація інвестицій.
110. Класифікація та види інвестиційних договорів. Інвестиційні договори з особливим суб'єктним складом (концесійні угоди, угоди про розподіл продукції).
111. Інститути спільного інвестування та особливості їх організаційно-правових форм та порядку діяльності.
112. Правове регулювання іноземного інвестування. Усунення дискримінації вітчизняних інвесторів та підприємств, заснованих ними, у порівнянні з підприємствами з іноземними інвестиціями.
113. Спеціальні правові режими інвестиційної діяльності.
114. Інвестування резидентами України за межами України.
115. Правове регулювання інноваційної діяльності: джерела. Поняття інновацій.
116. Державне регулювання інноваційної діяльності: засоби та механізми реалізації.
117. Система засобів державного регулювання інноваційної діяльності.
118. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності.
119. Правові форми комерціалізації інноваційних продуктів: договори на створення та реалізацію науково-технічної продукції, договори передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності, ліцензійні договори та інші.
120. Спеціальні суб'єкти інноваційного ринку: технопарки, наукові парки, науково-дослідні установи та інші.